

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדול שליט"א

בני ברק - אלעד

ו' כסלו תשע"א

ויצא

שנה י"ד גליון תרפ"ה

תוכן הענינים

לקח טוב.....	עמוד ג'
שבת בשבתו.....	עמוד ה'
דבש תמרים.....	עמוד ז'
בשפתי צדיקים.....	עמוד ז'
פרפראות לחכמה.....	עמוד י"א
ודרשת וחקרת.....	עמוד י"ג
חוקים להורות.....	עמוד י"ז
פניני התורה.....	עמוד י"ח
הילולא דצדיקא.....	עמוד כ'
משולחן מלכים.....	עמוד כ"ב
דברות קודש.....	עמוד ל"א

ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש

בעיירה גדולה הגיע פעם כפרי אחד ולעיניו נגלו שכיות החמדה של העיר, מעולם לא ראה אותן וגם לא תיאר לעצמו שאמנם קיימים דברים כה נאים בעולם, הוא לא הכיר את דרכי המסחר של העיר, כיצד פועלים שם האנשים, ובשכלו הפעוט הוא פירש את כל מה שראה לפי הבנתו והשגתו.

בעמדו אי פעם ליד בית הדואר ראה אדם נכנס, ומשלם סכום פעוט ומקבל תמורתה חבילה גדולה, הכפרי בשכלו הקט הביט עליו בתמיהה לראות דוא"ר תהפוכות המה, ולא האמין למראה עיניו, ופנה אל האדם שיצא עם החבילה ושאלו מה מונח שם בפנים, והלה ענה לו שיש בה סחורה יקרה.

עודם מדברים ולפתע נכנס אדם נוסף אשר גם הוא שילם סכום קטן והביאו לו חבילה גדולה, לשאלת הכפרי ענה הלה שהחבילה מכילה אריגים יקרים, הכפרי חשב לתומו שבמקום זה מחלקים לכל אחד מתנות גדולות תמורת סכומים נמוכים, מבלי לחשוב הרבה ניגש הכפרי למנהלי בית הדואר והוציא מכיסו את כל הכסף שהי' לו, וביקש מהם שיתנו לו חבילות רבות מהסחורה היקרה שלקחו האנשים הקודמים.

הפקיד בראותו שלפניו עומד אדם תמים, צחק והסביר לו: כאן לא מחלקים מתנות, כאן כל אדם מקבל רכושו הפרטי שלו, האנשים האלו שראית שקיבלו חבילות, את שלהם הם קיבלו, חבילות אלו נשלחו אליהם על הדואר והם שלהם, התשלום לא הי' עבור החבילות עצמן, אלא עבור שכר המירחה שעשו עבורם בהעברת החבילות.

מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה, והקב"ה הוא הזן ומפרנס מקרני ראמים עד ביצי כנים, אכן הקב"ה גזר על האדם "בזעת אפך תאכל לחם" דהיינו שהאדם ישתדל ויעמול למען השגת פרנסתו, אך ההשתדלות אינה מביאה להאדם את הפרנסה, והיא מעין התשלום בדואר עבור קבלת החבילה, אולם החבילה עצמה – המזון והפרנסה – נקבעו כבר מראש השנה, ועל זה אמר קהלת בחכמתו "וגם לא לחכמים לחם וגם לא לנבונים עושר" החכמה והתבונה אין בכוחן להביא לחם או עושר למי שלא קצבו לו מראש.

הפסוק "השלך על ה' יהבך והוא יכלכלך" חובה עלינו לבטוח בה' שיתן לנו את כל צרכינו, והוא הדבר ראה ראינו אצל יעקב אבינו ע"ה אשר על אף שאליו הרשע לקח ממנו את כל רכושו, מ"מ אמר לית אנא מוביד סברי מן בריי, עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ, ואכן נתעשר אח"כ בעושר רב כדכתיב ויפרץ האיש מאד מאד ויהי לו צאן רבות וכו'.

זמנים	הדו"נ	מוצ"ש
ברוקלין	4:25	5:52
קרית יואל	4:25	5:51
מאנסי	4:25	5:51
לעקוואד	4:28	5:55
מאנטרעאל	4:12	5:39
מעלבירן	7:48	9:20
בוענאס איירעס	7:19	8:48
לאנדאן	4:00	5:27
מאנטשעסער	4:02	5:28
אנטווערפן	4:40	6:10
ווינען	4:05	5:32
בני ברק	4:21	5:54
ירושלים	4:06	5:58

לוח יסודי התורה		
למדתי	מורה	זכרונא
משה	משה	זכרונא
משה	משה	זכרונא
משה	משה	זכרונא
משה	משה	זכרונא
משה	משה	זכרונא
משה	משה	זכרונא
משה	משה	זכרונא
משה	משה	זכרונא
משה	משה	זכרונא

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב, הנצחת שם, לעילוי נשמות, אפשר לפנות:

בארה"ב:

בארץ:

להר"ר מנחם מנדל פריעדמאן הי"ו 845-662-5579
להר"ר אבישאל אלאוויטש הי"ו 011-972-527648437

בס"ד

ישיבה תורה ויראה ובית רחל דרבינו יואל מסאטמאר

בארא פארק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

קריאה של חיבה

מיט גרויס כבוד און שעצונג טוען מיר איין
איינלאדענען אנטייל צונעמען אין אונזער

דינער השנתי

לטובת אונזערע הייליגע מוסדות

וואס וועט אי"ה געפראוועט ווערן ברוב פאר וזהר
מוצאי שבת קודש פ' ויצא

אור ליום ז' כסלו תשע"א לפ"ק

ולמס' 13' Nov

באולם עטרת חי'

1415 54th Street

8:00 בשעה

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
ישתתף אי"ה וישמיע דברות קודש

אייער פערזענליכע ערשיינונג וועט אונז זיין א גרויס כבוד
און דער זכות פון החזקת התורה וועט איין אייביג באגלייטן

מיט כבוד

הנהלת המוסדות

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

☆
ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים, היינו ע"ד הבא ליטהר מסייעין לו, וזהו ויעקב הלך לדרכו בעבודת ה', ויפגעו בו מלאכי אלקים כוחות השכינה הסיוע מלמעלה שבאו לעזרו.
(תפארת עוזיאל)

☆
ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים, לדרכו פי' דרך התורה, כמאח"כ ושמו דרך ה', ויפגעו, פי' לשון תפילה כמאח"כ ואל תפגע בו, והיינו שמי שהולך בדרך התורה אפילו מלאכי אלקים, שהם מלאכי דין, מבקשים עליו רחמים.
(אוהל תורה)

☆
וירא ה' כי שנואה לאה, ח"י לומר כן, שהצדיק שונא את אשתו, אכן נפרש, דהנה הצדיק אשר עובד השי"ת, הוא תמיד שונא את נפשו, והוא מוציא בעצמו תמיד חסרונות שאינו יוצא ידי חובת העבודה להשי"ת, וזהו פי' וירא ה' כי שנואה לאה, פי' שלאה היתה שנואה בעצמה, והכן.
(קול שמחה)

☆
כי מעט זכו' מתי אעשה גם אנכי לביתי, י"ל שכוונת יעקב אבנו ע"ה היתה בזה, מתי אעשה זאת, שיחיה בבחי' אנכי שהוא הקב"ה הנקרא אנכי ה' אלקיך, לביתו פי' שאדע זאת בכל רמ"ה איברים ושם"ה גידים שלי הנקראים בית, היינו שארגיש את האנכי בכל הרמ"ה אברים ושם"ה גידים שלי.
(תולדות יצחק)

☆
ויבא האלקים אל לבן זכו' ויאמר לך חשמוך לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע, ענינו כי ה' יודע כי אי יסיתנו לרע ודאי לא ישמע לו יעקב, אך שסתור ענינו שהיוצאנו מזה ונתנו רע בדרך פריצי עמינו שאומרים שכוונתם במה שהוא נוח לשמים ונוח לבריות, והן הם ששינו שמם ולשונם ומלבושיהם, ובפרט א"ע ע"י לימוד חכמות היוצאות, וענינו וראית שבתוכו רע להדיח את נערי בני ישראל מדרך ה', וז"ש חשמוך לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע שנראה טוב ומגיע עד רע, וז"ש להלן יש לאל ידי היינו לשם קל להלבישו לש"ש לעשות עמכם רע, אך אלקי אביכם אמש אמר אלי חשמוך לך מדבר מטוב ועד רע.
(ייטב לב)

רנה שם תהא תפילה, והוא בכדי שעל ידי הלימוד קודם התפילה, יבא לתשובה ולב נשבר, ואין עומדין להתפלל אלא מתוך כוונת ראש, וע"י לימוד התורה בא לידי לב נשבר, ולזה יעקב כאשר ידע שצריך להתפלל במקום תפילה אבותיו, נטמן מקודם בבית שם ועבר ללימוד תורה הצריך קודם התפילה וזהו ויצא יעקב מבאר שבע רומז על התורה, חצבה עמודיה שבעה, וילך חרנה שיש לו לב נשבר ע"י לימוד התורה, ואח"כ ויפגע במקום ותיקן תפילת ערבית.
(אמרי נועם)

☆
ויצא יעקב מבאר שבע, דהצדיק הגמור אף שהלך ממדרגה למדרגה צריך שידמה בעיניו כאילו הוא אינו עושה כלום כ"א הכל הוא מהשי"ת ב"ה, וזהו ויצא יעקב מבאר שבע דהצדיק מתחילה מתקן הששה קצוות ונקרא הוא שבעה ויצא ממדרגת אלו, וילך חרנה ר"ל שמוליך ומבטל החרון אף מישראל, וגם פי' וילך שמוליך ומביא חירות, ויפגע במקום ר"ל אף שהיה בכל המדרגות האלו היה חושב שכל תפילותיו שמתפלל הכל הוא מאת המקום ב"ה.
(נועם אלימלך)

יתחיל בעבודת השם שלא לשמה ומתוך כך יעזוב ויבדח מן היצה"ר ויעשה לשמה

כי נכסף נכספת לבית אביך למה גנבת את אלהי, כי ידוע שהמדות רעות ח"י נקראים אלהים ואחרים ותיקף כשרוצה אדם לעשות מצוה או תורה או תפילה, תיקף לפתח חטאת רוביץ, ובאים לאדם גאות או שקר ואל יעמוד אדם דווקא עם היצר הרע נגדו רק שיגנוב דעתו בזה כמו שילמדו אדם שלא לשמה ומתוך שלא לשמה וכו', כי התחלת המצוה או תורה או תפילה צריך להיות כמו שלא לשמה וזה גניבת אלהים אחרים ובתוך התורה או התפילה תיקף יעשה רצון בוראו בלי שום פניה ח"ו, וזהו שאמר לבן כי נכסף נכספת לבית אביך זה הקב"ה שאנו נכספים לעשות רצונו ית', למה גנבת את אלהי, כי בזה אין יכול לעמוד נגדו, וזהו שאמרו בני לבן מואשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה, כי כבוד הוא מלבוש כי ר' יוחנן קרא למאני מכבדותא, כי לבן הוא היצה"ר, כי ממלכות היצר מזה נעשה לבושים לצדיק, ע"כ מניח אותו היצה"ר לילך בדרכי השם וכשרואה הצדיק שמניח אותו היצה"ר, הוא בורח ממנו ועי"ז הוא רודף אחריו ונעשה מזה עוד לבושים.
(תורת חיים)

והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וכו', דהנה אנשי כנה"ג תיקנו לנו סדר התפילה, והנה רובם נראה כאילו הוא צרכי גשמיות, אך באמת רמזו וכווננו לסודות גדולות צרכי גבוה, ויש לומר פי' הפסוק דקאי על התפילה, וזה סולם מוצב ארצה, כלומר לפי הראות מוצב ארצה, אך באמת וראשו מגיע השמימה.
(זאת זכרון)

☆
ויקח את האבן אשר שם מראשותיו, הנה אבן מרומז ליצר הרע, כמאח"כ והסירותי לב האבן מבשרכם, וזה הפי' מאח"כ אבן מאסו הבונים היתה לראשו פנה, היינו שאם ממאסים האבן, הוא היצה"ר, שעושה תשובה, היתה לראש פינה, היינו שעו"ז נעשה לראש פינה, שעי"י תשובה מאחבה ודונות נעשו כזכיות, וזה הפי' ויקח את האבן, הוא היצה"ר, אשר שם מראשותיו, היינו שעשה אותו לראש.
(כנסת יחזקאל)

☆
ויצא יעקב מבאר שבע וכו', כי יש לו להאדם ללמוד על עצמו תמיד חובה ויהא נדמה לו כאילו לא התחיל בעבודת בראו כלל, וזה אמרו ויצא יעקב מבאר שבע, שמדבק עצמו בשבע ספירות עילאה, ואעפ"כ וילך חרנה, שהוא מתמלא על עצמו תמיד חרון אף שלא התחיל עדיין.
(בוניצא נהורא)

☆
ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, ואיתא במד' דאמר מה אנא מבידי סברי מן בריי ח"י לית אנא מבידי סברי מן בריי אלא עזרי מטעם ה' עושה שמים וארץ עי"ש, שמעתי ממורי כשרוצין ליפרע, העונש למי שהוא ראוי לעונש, אוי נוסטלין ממנו מדרגת הכמות, ע"כ ראוי להתפלל לפניו ית' שיתחזק בבטחון בווכי ודפח"ה.
(תולדות יעקב יוסף)

☆
ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה וכו', רמזו על הנשמה הבאה לעולם הזה, ומקודם משיבעין אותה היה צדיק ואל תהי רשע, וזהו ויצא יעקב מבאר שבע, רומז מעולם העליון ששם משיבעין אותה וילך חרנה, רומז לעוה"ז עולם החרן, ויפגע במקום שמתפלל להשי"ת שיציל אותו מן היצר הרע, וילן שם, רומז כי אין העוה"ז אלא כלניא, כי בא השמש, רמז למה שארז"ל כשיצא לאויר העולם בא מלאך וסטרטו על פיו ומשכה ממנו מה שלמה, ויחך מאבני המקום רומז לאותיות התורה, ושם מראשותיו וישכב במקום ההוא, רומז שאף בעוה"ז יש כ"ב אותיות התורה אשר על ידם נוכל לדבק בחבורא ית"ש, השי"ת יזכינו לזה אמן.
(אמרי יוסף)

☆
ויצא יעקב מבאר שבע וכו', ע"ד אמרם ז"ל לשמוע אל חרנה ואל התפילה, במקום

ברכנוכם מבית ה'

ביקרא דאורייתא, נקדם בהני שורצא, בכל ברכצא, וברב טיבוצא,
אצ פני מעלצ כבוד ידידינו היקרים המפורסמים לשבח ושירצא,
כאז"א בשמו הטוב יבורך לעילא מכל צושבחצא, אצ שמו
נודה ונהלל בהדרוצא.

אורחנו הדגולים והחשובים אחים לדעה מעבר לים השוהים בשערי עירינו
הלא המה:

מוה"ר יחזקאל דוד בערקאוויטש הי"ו מוה"ר חיים לעבאוויטש הי"ו
חבר הנהלת מוסדותינו בויליאמסבורג יע"א בן הרבני הנכבד מוה"ר מנחם גרשון הי"ו מנהל מוסדותינו בוי"ס

מוה"ר ירחמיאל ביטמאן הי"ו אחיו מוה"ר עקיבא ביטמאן הי"ו

מוה"ר אהרן דוב געטער הי"ו מוה"ר חיים הערש פריינד הי"ו
חברי קהילתנו הק' בבארא-פארק יע"א

מוה"ר משה אהרן האפמאן הי"ו
וכאן המקום לברכו במז"ט לרגל נישואי בנו הי"ו

מוה"ר אברהם יודא באנדא הי"ו מוה"ר יצחק אהרן שפילמאן הי"ו

וכאן המקום להודות להם על אשר השתתפו
בהוצאות גליונינו

יהא בואם לברכה, ויזכו להמשיך במעשי הצדקה והחסד לפרט ולכלל,
ולעמוד לימינינו על כל צעד ושעל, עדי נזכה לקיבוץ ישראל,
בביאת הנואל, בב"א.

המקבלים פניכם בתודה ובגריה
מערכת "קול התאחדותינו"

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערובים וסדרים

השמייענו אל המיוחד ה' אחד ושמו אחד, וז"ש וישבות עמו ימים אחדים רמז ליום השבת להכלל ביהודו ואחדותו ית"ש אשר כביכול מתיחד עמנו כמ"ש חז"ל אכולת עמו מלילי שבת שבת ללילי שבת, וז"ש ושבתי בשלום רמז ליום השבת כנ"ל שנקרא שלום, כי על ידי שמירת שבת אשוב בשלום לעשות היחוד כנ"ל. (תפארת שלמה)

כל כוחות הטומאה מתבטלים בשבת קודש

במדרש (חובא בקדיו"ט) כל זמן שה' יעקב בבית לבן לא שמר אלא שבת. והוא תמוה. וז"ל עפימ"ש רש"י ז"ל (בפ' וארא) כצאתי את העיר אפרוש כפי אל ד', אבל בתוך העיר לא התפלל לפי שהיתה מלאה גילולים, ועד"ז יתכן שיע"א כל כ' שנה שעבד ללבן ה' עוסק בתורה ותפלה ומצות בשדה, ולא בבית לבן על שהיתה מלאה גילולים, וכל ימות החול ה' מצוי בשדה לשמור צאנו, ולא בא לבית לבן כ"א בעת ההכרח, ואף אז נמנע מלהתפלל שם ולהזכיר שם שם שמים, לפי שהיתה מלאה גילולים, ובב"ר פ' זו הביא רש"י ז"ל שוב אל ארץ אבותינו ושם אה' עמר, אבל בעודך מחובר לטמא אי אפשר להשרות שכינתי עליך, ע"כ, ויע"א בעת שעסק בתורה ותפלה ומצות ומע"ט ה' מייחד יחודים והמשיך עליו השראת השכינה ולא ה' אפשר בבית לבן, ע"כ ה' כל מעשיו ושמירתו בתורה ומצות בשדה דייקא, אמנם ביום השבת לא ה' צריך לחוש להכ"י, כי שבייתו ובטלין מסאבין דרחיקין בשבת קודש, ומה"ט נתנה התורה"ק בשבת כי אז אין כח לס"מ לקטרג, וע"כ בשבת קודש לא ה' נמנע יע"א מלעבוד עבודת ה' וקודש אף בבית לבן, כי כל כוחות הטומאה של לבן היו בטלים ממציאות, וז"פ דברי המדרש כל זמן שה' יעקב בבית לבן דייקא, לא שמר אלא שבת בלבד והכוונה על כל המצות שנמנע מלשומרם בבית לבן, ופעל כל עבודת הקודש בשדה, אלא שבת בלבד לא ה' נמנע מלשומרם אף בבית לבן. (דברי יואל)

שמירת שבת מחייב לשמור כל התורה

במדרש כל זמן שה' יעקב בבית לבן לא שמר אלא שבת. וז"ל עפימ"ש ש" המפרשים בענין אם יצאו האבות מכלל ב"ג ואם לא יצאו לגמרי או צריכין לעשות איהו מלאכה בשבת, ואם דין ישראל יש להם אז יוכלו לשמור את השבת לגמרי ועי"ז צריכין בע"כ לשמור כל התורה כדין ישראל כי אם לא יקיים כדין ישראל כל התורה נמצא שחייב מיתה במה ששבת בשבת כדין ב"ג ששבת, ע"כ י"ל כי יעקב אבינו בעת שה' בבית לבן מקום הטומאה וה' נסיון קשה לשמור את כל התורה וירא לנפשו פן יתחיל מעבודת הקודש לשמור כל התורה"ג מצוות כאבותיו, ע"כ התחכם ועשה משמרת לנפשו שמר שבת כל היום כולו ועי"ז יה' מוכרח ממילא לשמור כל התורה"ג מצוות כישראל כנ"ל שלא יה' בכלל ב"ג ששבת ח"ו וזהו השמירת שבת ה' גדר וסיוע לקיים התורה"ג מצות וא"ש ואינו סותר דמ"ש שלא שמר יעקב בבית לבן אלא שבת היינו שיעקר שמירתו על השבת לשמור כל היום כולו ועי"ז ממילא יצטרך לשמור כל התורה"ג מצות כדין ישראל ושפיר דרשו עם לבן גרתי ותר"ג מצות שמרתי כנ"ל.

(מאמר תורת שבת)

בכל שבת יכין עצמו קדושה גם לשבת הבאה

יצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, י"ל דרומז שצריך שתנישאר באדם רשימא משבת הקודמת כדי שיהי' לו כח להכין עצמו לשבת הבאה, ועי"ז נמתקין הדינים. וז"ש יוצא יעקב מבאר שבע, אם יוצא משבת קודש ונשארה בו רשימא, כמו שפירש"י מגיד שיציאת צדיק עושה רושם, אזי וילך חרנה, רמז לסילוק הדין אף והמתקת הגבורות. (אהבת שלום)

בזכות שמירת שבת ניצולים מכל רע

יצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, ובמדרש רבה (פס"ח ס"ב) רבי שמואל בר נחמן פתח (תהלים קכ"א) אשא עיני אל ההרים וכו' אליעזר בשעה שהלך להביא את רבקה מכ כתיב ביה כל טוב אדוניו בידו, ואני לא נזם אחד ולא צמיד אחד חזר ואמר לית אנא מובד סברי מן בריי, עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ. וז"ל בהקדם מה שדרשו חז"ל ויפגע במקום שהתפלל יעקב אבינו תפילת ערבית והוכיחו שם התוס' שהתפלל יעקב תפילת ערבית מבעוד יום עי"ש, וביאר מרן החתם סופר בתורת משה בפרשתן שזה היה בערב שבת סמוך לחשיכה וכמבואר במג"א (סימן רס"ז) דבלייל שבת מקדימין להתפלל ערבית מבעוד יום, וזה היה הענין מה שנתן לאלפיז את כל ממונו, על דרך שאמרו (שבת קנ"ג) מי שהחשיך לו בדרך נותן כיסו לנכרי עכ"ל. אמנם איכא למידק על דבריו הקדושים שהרי מבואר בשולחן ערוך (או"ח סימן רס"ו) דבהולך במקום סכנה אינו מחויב למסור כיסו לנכרי ולהפסיד ממונו, וא"כ כיון שהיה יעקב אבינו מהלך בדרך במקום סכנה מדוע מסר לאלפיז כל רכושו ולא השאיר בידו לכל הפחות כדי חייו אכן י"ל עפימ"ש במג"א דיש סמך בהלכה לאלו שמחמירין על עצמם ומסתכנין בדרך שלא לחלל את השבת עי"ש ולפי"ז ודאי החמיר יעקב על עצמו כדעה זו, ובהו יבואר מאמר המדרש אליעזר בשעה שהלך להביא את רבקה היה כל טוב אדוניו בידו וכו' כוונת הדברים דבפניא מעלי שבתא היה יעקב מסתפק ושואל מה יעשה בהלכה זו, כי אף שאליעזר היה כל טוב אדוניו בידו, מכל מקום על רכוש כזה ודאי מותר לוותר בשביל כבוד השבת וימסרנו לנכרי, אלא שספיקו הוא אם ימסור לו כל רכושו עד שלא ישאיר בידו אף נזם וצמיד אחד כדי חייו חזר ואמר לית אנא מובד סברי מן בריי, היינו שמשליך על ה' יהבו ומסור כל רכושו לנכרי כדעת החמירים, ולזה אמר עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ לרמוז על שמירת שבת אשר היא עדות על בריאת שמים וארץ ובזכות שמירת שבת יעזור לו הש"ת שינצל מכל רע.

(ברך משה)

כל אחד יש לו התעוררות הקדושה בשבת קודש

ושבתי בשלום אל בית אבי והי' לי לאלהים, י"ל שזה רמז על יום השבת אשר גם בזמן הגלותה שכינה שורה בתוכינו ביום השבת, כי לא יבצר מכל איש אשר הוא מזרע ישראל להיות לו ביום השבת התעוררות הקדושה ואם הוא רוצה לגשת אל הקודש ניקל לו להשיג הקדושה יותר מימי החול, כמ"ש בזוה"ק כד עייל שבתא וכו' כל דינין מתעברין מינה כו' כשנכנס באדם קדושת שבת מבטל ממנו כח הסט"א, וז"ש זכור ושמור בדבור אחד נאמרו, וז"ש בפיוט שמור וזכור בדבור אחד

Kolel Atzi Chaim
Tzedukes
Reb Meir Baal Hanes

כולל עצי חיים
לצדקת
רבי מאיר בעל הנס

התודה והברכה

ביקרא דאורייתא, נביע בהני שורתא, ברכת הודאה, מעומקא דליבאה,
קדם אנשי שלומינו בתוככי קהלא קדישא

קהל יטב לב ד'סאטמאר מאנטריאל יע"א

אשר השתתפו בעין יפה וברוח נדיבה במגבית השנתית
לטובת כוללנו הק' והמעטירה

ברכה קובע לעצמו העסקן החשוב רב תבונות ונעים הליכות,
אשר התמסר בלונ"ח ובהתמסרות עצומה ונפלאה

מוה"ר אברהם מאיר ווערצבערגער הי"ו

ואתו עמו כל העסקנים היקרים והחשובים שיחיו

ברכה מיוחדת, בזה מיועדת, קדם הרבני הנכבד והמהולל, ברו"ך ומבורך בפי כל,
מוה"ר ברוך מרדכי אבערלענדער וב"ב הח' שיחיו

על אשר פתחו ביתם לרווחה להיות אכסניא של תורה
לעסקן כוללנו הי"ו

אחרון אחרון חביב

האברך החשוב כמשמעו וכמדרשו, תורה ויר"ש היא רכושו,
השליך עצמו מנגד יומם ולילה, בהתמסרות נאמנה לטובת כוללנו המהוללה,

הר"ר מרדכי אפרים פישל סופר הי"ו

ובכן נברכו בברכת התורה לרגל אשר נתמנה

בברכת כ"ק מורן רבינו הגה"ק שליט"א

לגבאי קודש של קופת רבי מאיר בעל הנס להחזקת כוללנו הק'

בשם רבני ולומדי הכולל, נישא אליכם ברכה מרובה משמי מעל, יה"ר שזכות התורה דרבים יגן בעדכם,
להתברך לטובה בכל משאלות לבכם, ואך טוב וחסד תמיד ירדפכם, ותעמוד לעד צדקתכם, אכ"ר.

ביקרא דאורייתא
הנהלת הכולל

דבש תמרים

**פנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים**

הזה, וכדי שלא יהא קשה ליעקב איך ישלם לו בעוה"ז הלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, על כן פירש לו ברמזו והנה אנכי עמך, ר"ל המצות עשה של אנכי הי' אלקיך, ועל ידי מצות עשה זו אשמור לך הבטחתי לשלם גם בעולם הזה ועי"ז אמר יעקב "אכן יש הי"י פי' רחמים וחסדים הנשפעים משם הוי"י ב"ה גם "במקום הזה", כלומר בעוה"ז הלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והי' כמשיב ו"יאנכי" "לא" ידעת, כלומר אלו חבי' דברות אנוכי ולא יהי' לך, ידעתי שבכבודם מגיע שכר גם בעוה"ז.

☆

ויאמר יעקב אל לבן הבה לי אשתי את כי מלאו ימי. ונל"פ על פי מה שכתב בחת"ם דהנה כתב הרמב"ם אשרי מי שחתמו ימיו במהרה, שלכל אדם יש קצבה מה הוא צריך לתקן בתורה ובמצות, ומי שנגמר הקצבה ההוא השלים ימיו, אמנם אם יש לו בנים איז אין לו קצבה לזה, ועי"ז והותירך הי' לטובה שיתן לך מותרות חיים לטובה, בפרי בטן כדי שתוכל לפעול עליהם ע"כ, וז"ש יעקב הבה את אשתי כי מלאו ימי, ר"ל כבר השלמתי העבודה המוטל עלי לתקן וכבר נשלמו ימי בעוה"ז, ועי"ז כתב רש"י להוליד תולדות, דלכן ניתן לו משמים מותרות חיים לטובה רק בשביל להעמיד שבטים חיים שאמרה רחל ליעקב הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי, כי רחל הבינה שכבר השלימה את נפשה בתומ"צ, ולכן ביקשה על הבנים כי אילולי הבנים אין לה עוד שנות חיים.

(דברי יואל)

בריתי שלום, כי כשהנשמה עולה במחשבתה מהיכן היא ומסתכלת בחומר העבור מבקשת לצאת, אלא שרואה את יוצרה שהוא שוכן בתוכנו חוזרת גם היא להתעכב בתוכנו, וז"ש ונתתי משכני בתוכם, ועי"ז ולא תגעל נפשי אתכם, ומבואר כי גם אם יהיה האדם אלף שנה אינו חיים של שלום כי הנשמה מבקשת לצאת, וזאת אם יהיה האדם כלי לקבל השראת השכינה, אז הוכן להיות לו שלום בין הנפש והגוף, וזשי"ה אם יהיה אלקים עמדי וגו', אז ושכתי בשלום, כולנו חיים של שלום, כי תתאוה הנפש להיות אתו עמו בצוותא חדא.

(ייטב לב)

☆

והנה אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך. ונראה בהקדם מה שפירש הרבי ר' העשיל מקראקא מאמר המדרש אין ישראל ניוזין אלא בזכות האמונה, דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא, וקשה הא השי"ת שומר תורתו, וכתוב לא תלין פעולת שכר, והתירוץ עי"מ דקיי"ל האומר לשלוחו שכור לי פועלים ושכרן ואמר להם שכרם על בעל הבית אין שום אחד מהם עובר על כל תלין, וידוע כי תורה מנין תרי"א צוה לנו משה ושתים מפי הגבורה שמענו, ואם כן התרי"א הו' על ידי שליח וליכא כל תלין, אבל על השתים מפי הגבורה איכא כל תלין ומגיע שכר בעולם הזה והם יסוד האמונה ולכן אמרו אין ישראל ניוזין אלא בזכות האמונה ע"כ, ועי"ז מובן מה שאמר הקב"ה ליעקב אבינו דכיון שאמר לו והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת וגו' שהם יעודי עולם

התחת אלקים אנכי אשר מנע ממך פרי בטן. ופירש"י אבא לא היה לו בנים אני יש לי בנים ממך מנע ולא ממני, וי"ל דהנה לכאורה הוא טעות להתפלל על בנים דאולי יהיו רשעים ונח להם שלא נבראו אך אם לא קיים מצות פרי' ורבי' יתכן להתפלל כדי לקיים המצוה, אבל זה שכבר קיים המצוה שמות הוא דאולי הוא לרעתו, ועי"ז יובן מ"ש יעקב לרחל אבא לא היו לו בנים ע"כ התפלל כדי לקיים המצוה, אבל אני יש לי בנים וכבר קיימתי המצוה, ע"כ לא יתכן לי להתפלל כי מי יודע מה יולד.

☆

ויצא יעקב וגו' ובמדרש אשא עיני אל ההרים למלפניי ולמעבדני מאין יבא עזרי עזרי מעם הי' עושה שמים וארץ, וי"ל דידוע שאברהם הי' עובד מאהבה ויצחק מיראה והנה יעקב הי' משוטט בשכלו למצוא עבודה מחודשת כי אהבה הי' בבחי' אברהם ויראה בחי' יצחק, ובאיוז בחי' יחדש עבודתו, ולזה לקח לעצמו הקו אמצעי והוא מכונה שמים כלול מאש ומים כידוע, וז"ש אשא עיני אל ההרים למלפניי ולמעבדני, ר"ל בחי' אהבה ויראה הלא למדתי מהם, והי"ז מן העשוי כבר א"כ מאין מאיוה בחי' יבא עזרי, חזר ואמר עזרי מעם הי' עושה שמים בחי' תפארת עבודתו של יעקב, וארץ בחי' מלכות בחי' דוד א"כ אקח לעצמי לעוד בחי' שמים.

☆

אם יהיה אלקים עמדי ושמרני וגו' ושכתי בשלום. י"ל עי"ז מה שכתב כאלשיך עה"פ הנני נותן לו את

מערכת "קול התאחדותינו"

שע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר
קרית יואל – בני ברק

שיר וקו"ל תודה

מזמק ליבינו, נביע רגשי שמחתנו וברכתנו, ואיחולי לבבינו, לכבוד ידידינו היקר הנעלה והמושלם
גודע בשערים, במעשיו היקרים, שמו מושבחים מפארים, בהילולים ובתוארים, את רב טובו להביע
הן וחסד נסוך על פניו, אהוב וחביב על כל יודעיו ומכיריו, שמו הטוב מהללים בשיר ורוג
מלא חכמה ומדע, אוצר כלי חמדה, כשמן תורק שמו, טעמו ונימוקו עמו, אהוב למעלה ולמטה נחמד
מנח"ם משיב נפשינו, מסור בלב ונפש למען גליונינו, שבחו מי ימלא, אין גומרין עליו את ההלל

האברך החשוב המהולל בתשבחות, רב תבונות ונעים הליכות

הר"ר מנחם מענדל פריעדמאן הי"ו

עסקן נמרץ למען גליונינו

לרגל תת ה' שמחה במעונו
בהולדת בתו שתחי'
למזל טוב

מן דבשמיא יהא בסעדך וימלא ה' את כל משאלות לבך בטבון וקשוט
זאת הברכה, יצו ה' ככה, שתזכה לראות בנים ובני בנים נאמנים לה' ולתורתו
לעולם ועד ירדפוך טוב וחסד ששון ושמחה ויושפע לך כל מילי דמיטב

החותמים למען שמו ברגשי שמחה והוקרה

מערכת "קול התאחדותינו"

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה

הרה"ק ר' יעקב ארי מראדזמץ בא פ"א לעיר אחת ונהרו אליו המון עם רב לקבל את פניו ואיש א' דחק עצמו הרבה ואמר לו הרה"ק "גייא צי אללע רוחות" ויתחלחל איש מאד והתחיל לבכות ואמר לו הרה"ק שוטה הלא זו ברכת יעקב ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה.

כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי...

איש חסיד היה, בלי מזון ומחיה, בביתו עוסק ובוש, כי אין בגד ללבוש ולחם לאכול, ממש בעירום ובחוסר כל, הדבר היה בעילום, מבלי ידע איש, כי מלפנים גביר ונגיד היה ושמו הלך לפניו, והן עתה נהפך עליו הגלגל וירד מטה מטה, ועדיין לא נשמע הקול בבית אחר זולתו, מה עשה, נסע אל רבו הק' ר' לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע, ובדמעות שליש ערך לפניו הדברים כהוויתן, אמר לו רבו הק': צא וקנה את הלאטערי על ההגולה שתתקיים בעוד כמחצית השנה וה' יצליח דרכך, פרץ החסיד שוב בבכי, רבי, בטוח אני בזאת שהבטחת הרבי לא תשוב ריקם, אך עצתך בלי להסכימה, כי עד עת ההגולה עדיין יעברו ימים ימימה וכבר בצאתי אהיה לבושת ולכלימה, מבלי כסות לשלמה, כי כבר לעת הזאת יבואו בעלי החובות לגבות חובותיהם, ואני אין בידי לפורטה אפילו שוה פרוטה, ואני אנה אני בא, ומה עוד שבתי שהגיעה זה עתה לפרקה ומדברים בה נכבדות, והן תואמים מאוד לשמי אך לא לכיסי, ומה תהא עליה, בירכו רבו הק' והבטיחו שהש"ת ירחמהו ויחיש לאמצו עוד טרם זכיתו בהלאטערי המבוטח, ופטרו לשלום, החסיד יצא מבית רבו שמח וטוב לב, מיד הלך וקנה לו לאטערי ויצא לדרכו. בלילה ההוא נדדה שנת הפרץ אשר לן במלון שבו לן החסיד הלז, ויחלום חלום: הנה במלון הזה שוהה עתה איש יהודי, ובידו לאטערי שמזלו טוב מאוד, וכדאי שתחליף את שטרך שאיננו שוה מאומה בשטרו, ויקץ הפרץ והנה חלום, ויישן ויחלום שנית כחלום הראשון, ויקץ וירא כי יש דברים בגו, וילך ויישאל אם כנים הדברים, ואכן נודע הדבר כי יהודי שוכן עמו במלון וברשותו לאטערי, ויקרא הפרץ אל היהודי, ואחר שתבעו מה מלאכתך ומה מעשיך וכו', אמר לו: החלף נא שטרך בשטרי, ואוסף לך עליו עוד כמה זהובים, אבל היהודי סירב להחליפו, הוסיף עליו הפרץ עד אלף זהובים, אך היהודי סירב להחליף השטר, ששויו המבוטח עלה בכמה וכמה מונים, רחש הפרץ איך ישנה דינו של היהודי, עד שציוה לעבדיו מהרו וקחו זאת ממנו בתוקף, וכן עשו, משהיה השטר ביד הפרץ אמר לו להיהודי: כיון שאיננו גזלן, אשלם לך את סכום הזהובים שאמרתי, וגם את שטר הלאטערי שלי תיקח בידך, הפטיר החסיד ב"גם זו לטובה", והלך לו לדרכו, והשיא את בתו כפי

אשר מצא לנכון וכיאות לו לשמו, כמו"כ היה בידו לשלם לבעלי החובות, אחר הדברים האלה, פץ לו המבשר, באמת היום תתעשר, כי גורלך שפר עליך, וזכית באהבים בשמונה מאות אלף זהובים, מיד נסע החסיד אל רבו לבשרו הבשורה, אמר לו רבו: דע לך, היות שראיתי שהושפלת עד דכא, שלחתי את בעל החלומות, שידבר על לב השר שיחליף את שטרו בשטרך, כי ראיתי את גורל שטור כי טוב, וכן הוסיף לך עוד אלף זהובים עובר לסוחר, משום שאמרת שאתה צריך כבר עתה להשיא את בתך, לכן קדמה ובאה לך תחילה ישועה זעירה, ואח"כ באה הישועה הגדולה. מעשה זה סיפר הרה"ק רמ"מ מוויזניץ זי"ע, וסיים במאמרו: מצונו שהקב"ה הבטיח ליעקב "כי לא אעזבך עד אשר אם עשיתי את אשר דיברתי לך" ולכאורה יפלא הדבר, ואחר שיעשה ליעקב את אשר דיבר לו, יעזבנו בידו ולא ישגיח עליו, אלא כך אמר לו הקב"ה, "כי לא אעזבך" אפילו עד אשר בא יבא בריתה הישועה הגדולה "את אשר דיברתי לך", כי ביני לביני תהיה לך ישועה.

ג"ם ברוך יהי'

שיר ושבח ימלא פי, ברכת מו"ט לשגר לש"ב וידידי, האברך היקר החשוב והנעלה, תורה ויר"ש אצלו בלולה, מסור בלב ונפש להטיב לזולתו, כשמו הטוב כן תהילתו, ישמח מש"ה במתנת חלקו וחבלו, אשרי שכבה לו,

הר"ר אלימלך יחזקאל משה גראס הי"ן

לרגל שמחתו בהולדת הבת תחי'

ויהא רעוא מקמי שמיא, שתזכה לגדלה ולחנכה על מבועי התורה, מתוך רב שמחה ואורה, לשם לתהילה ולתפארה, ובט"ס.

המברך לריחוק מקום וקירוב לב e"ה
אהרן משה גראס

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק, ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על שחרת הקודש

פרשת ויצא

מז"ה יואל ביום הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מז"ה עזריאל יודא כץ הי"ו

המלמד: הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

והר"ר משה ווייס שליט"א

מז"ה יושע מענדלאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מז"ה שרגא חיים פעדער הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מז"ה יואל בראך הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מז"ה יונה פריינד הי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשק שליט"א

מז"ה יואל שטערן הי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מז"ה אהרן שמואל גלאנץ הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מז"ה יואל וויינבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מז"ה הערשל אינדיג הי"ו

המלמד: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א

מז"ה דוד שטיינבערג הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מז"ה שלמה מיכאל מארקאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

הר"ר בערל גלאנץ שליט"א

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מז"ה ליפא זאב לאנדא הי"ו

המלמד: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א

והר"ר חיים הירש שליט"א

מז"ה יואל אלימלך גויאווטש הי"ו

המלמד: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א

והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מז"ה ליפא טויב גי"ו

המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

הרה"ג יוסף הערש סופר שליט"א

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מז"ה יצחק יעקב דייטש הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

מז"ה יודא גרינבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, וכמה היתה הגדה חיוס, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהו". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

מאמרים נחמדים, ע"ד הרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

התנצל ואמר הטעם "לא יעשה כן במקומינו לתת הצעירה לפני הבכירה".

☆

הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי:

ידוע דברי הרמב"ן (תולדות כ"ז ה') שהאבות קיימו התורה רק בא"י אבל לא בחו"ל, לכן מתה רחל בדרך משום איסור שתי אחיות אבל היה ראוי שרחל תחיה ולא תמות כי קדושי רחל היו לפני קדושי לאה וקדושי לאה היו באיסור אבל כיוון שרחל היתה עקרה ואיתא (ובבב"ב ב"ב) קדושי איילנות קדושי טעות הם נמצא קדושי לאה קודמים, וזו"ש "ותקנא רחל באחותה" בשביל שהיא אחותה "ותאמר הבה לי בנים" ואם יהיה לי בנים א"כ הקדושין שלי אינם בטעות ואותי קדשת ראשון ולא צריכה למות "ואם איך" ולא יהיה לי בנים ממילא אני אשאר עקרה ולא נתקדשה ראשונה או "מתה אנכי" אני צריכה למות בכדי שלא תכשל בא"י באיסור שתי אחיות.

(פרדס דוד)

☆

על בלי הגיד לו כי בורח הוא:

קשה וכו' מי שבורח אומר מקודם שיברח, י"ל שעל כל דבר קטן אמר היה יעקב מפחיד את לבן ואמר לו אני בורח ולכן התרגל לזה וכבר לא נבהל כי ידע שאלו הם איימי סרק ויעקב עשה כן בחכמה בכדי שלא ירגיש לבן כשידעה לברוח באמת, וזה שאמר הכת' "ויגנוב יעקב את לב לבך ובמה גנב את לבך" "על בלי" (דבר קטן חסר ערך) על כל סכסוך קטן שהיה לו עם לבן "הגיד כי בורח הוא" אמר לו אני בורח.

(מנחה בלולה)

☆

וכל אשר אתה רואה לי הוא:

איתא במד' (ב"ד ע"ד י"ז) שמחנה יעקב היה כפלים ממחנה ישראל במדבר ומחנה ישראל היה י"ב מיל לפי זה מחנה יעקב היה כ"ד מיל ומבואר ברמב"ם שחלקו של הרועה הוא שליש אחד מן העדר, נמצא שני שליש שייך ללבן ושליש אחד ליעקב, ואיתא (בכורות נ"ד:) שענין של רועה שולטת למרחוק ט"ו מיל. וז"ש לבן ליעקב "וכל אשר אתה רואה" היינו כל מה שאתה בתור רועה רואה וכמה זה ט"ו מיל "שלי היא" כי זה שני שליש מכ"ד מיל.

(רמת שמואל)

☆

ויזבח זבח בהר:

פירש"י, למשתה, והקשה הרא"ם למה לא פירש לקרבן, י"ל איתא (ספרי ראה ח' ר') יוסי הגלילי אומר יכול אפי' עובדים הדרים והגבעות אתה מצוה לאבדם ת"ל אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן אלהיהם על ההרים ולא הדרים אלהיהם, ומסקנת הגמרא (ע"ז מ"ז:) שמ"מ נאסר לגבוה, ואיתא (שם מ"ה:) כל מקום שאתה מוצא דר גבוה וגבעה נשאה ועץ רענן דע שיש שם עבודת כוכבים: א"כ לפי"ז אם נאמר שהשחיטה היה לצורך קרבן איך אמר "ויזבח בהר" הרי ידוע שיש שם ע"ז ואסור לגבוה אבל להדיט מותר לכן פירש"י שהיה למשתה.

(יחקק)

(וכרן)

ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו:

י"ל הנה יעקב בא מחו"ל לא"י וקפצה לו הקרקע נסתפק אם הוא בחו"ל או בא"י ואיתא (כתובות ק"ב:) רבי חנינא הוה מתקל מתקליה ופירשו התוס' שוקל אבנים ומוצאן קלות אמר עדיין לא נכנסתי לארץ ישראל כיון ששקלו ומצאן כבדות אמר כבר נכנסתי לארץ ישראל, לכן יעקב רצה לדעת אם הוא בחו"ל או בא"י לכן יקח מאבני המקום".

(תפארת ציון)

☆

אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים:

רש"י: אומר אני שנעקד דה המוריה ובא לכאן, ידוע שביהמ"ק של מעלה מכון כנגד ביהמ"ק של מטה לכן כשראה יעקב שנעקד הר המוריה ממקומו חשב שרק שלמטה נעקד ממילא אין זה שער השמים כי של שמים נשאר במקומו אבל אחר שראה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה א"כ נעקד יחד עם שלמטה גם של מעלה אז אמר "זה שער השמים".

(אסיפת חכמים)

☆

ויאמר לו לבן אך עצמי ובשרי אתה:

י"ל ע"פ מה דאיתא (נה"ל"א) שלשה שותפין יש באדם הקב"ה ואביו ואמו אביו שממנו עצמות וגידים וכו' אמו שממנה עור ובשר, נמצא מי שהוא קרוב מצד האב נקרא עצם אחד ומי שהוא קרוב מצד האם נקרא בשר אחד, הנה לבן היה קרובו של יעקב גם מצד האב יצחק שאברהם ונחור היו אחים ויעקב היה נכד אברהם ולבן היה נכד נחור וגם מצד האם ברקא שברקא היתה אחות לבן, לכן אמר "אך עצמי ובשרי אתה".

(הגר"א)

☆

ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה:

קשה למה קבע זמן 7 שנים, ועוד מדוע לא נשא קדם שעבד הרי היה אז בן ע"ז שנים, י"ל איתא (עירובין ס"א:) כלבא בלא מתיא שב שנין לא נבח, היינו כלב שבא למקום אחר אינו נובח 7 שנים שמתירא מהכלבים שבמקום, ומה למדו שם שה"ה גם בבני אדם, ואיתא (עירובין פ"ז:) דאמרי אינשי נבח כך כלבא (פירש"י כלבא - זכר, כנון חתנו) עול, והפירוש הוא כיוון שדרך העולם הוא מי שהוא בן בית שולט על האורח לכן נכון שירא הבן דד אצל אביו לאחר נשואיו כדי שימשול באשתו הנה יעקב היה צריך להיות בבית לבן חמיו לישא אשה א"כ היה ירא אם ישא תיכף לפני 7 שנים אז היא תמשול בו לכן "אעבדך שבע שנים" ואז אחיה כבר בן בית ויכל הוא למשול בה ע"כ בפעם שניה אצל לאה כבר תושב כנסה קודם ורק אח"כ עבד.

(צנצנת מנחם)

☆

ויאמר לבן טוב תתי אותה לך מתתי אותה לאיש אחר:

י"ל הנה תיבת "תתי" בגימטריא במ"ק ט' ותיבת "מתתי" בגימטריא במ"ק י"ג הנה השם "לאה" גם בגימטריא במ"ק ט' והשם "רחל" בגימטריא במ"ק י"ג וז"ש לבן "טוב תתי" שבגימטריא לאה "אותה לך" לאה אתן לך "מתתי" שבגימטריא רחל "אותה" את רחל "לאיש אחר" אתן לאיש אחר ולהלן

Kolel Atzi Chaim
Tzedukes
Reb Meir Baal Hanes

כולל עצי חיים
לצדקת
רבי מאיר בעל הנס

מזל טבא וגדיא יאה

בתודה וקול זמרה, נביע בזאת השורה, ברכת מזל טוב, וברכות לרוב, קדם ידידינו האברך
היקר והחשוב, על כל מכיריו נערץ וחביב, מנח"ם משיב נפש, לבו ער וחם לכל דבר קודש,
וגם לרבות מסוד בלח"נ למען כוללנו המעטירה, ברוח נדיבה ומסורה, חן וחסד נמוך על פנינו,
ושמו הטוב הולך לפנינו,

הר"ר מנחם מענדל פריעדמאן הי"ד

לרגל תת ה' שמיחה במעונו בהולדת בתו שתחי' למז"ט

יח"ר מלפני אבינו שבשמים, שיוכה לגולה ולחנכה על מביעי התורה, וימשיך להרבות
פעלים להגדיל תורה ולהאדירה, מתוך רב שמחה ואורה, ובשכר זאת יתברך בבני חיי ומזוני
רויחי ופייטא דשמוא, לעלם ולעלמו עלמוא, עדי נזכה לביאת משיח צדקינו, ומלכינו מוך
רבינו הגה"ק שליט"א בראשינו, במחרה בימינו, אמן.

החותמים למען שמו בברכת הודאה

הנהלת הכולל

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

הרב יקותיאל יהודה וואלדמאן שליט"א

וורשת והקרת

בענין האם מעל יעקב באבני המזבח

אבינו באבני המזבח אלו כאשר השתמש בהם ועל ידי זה יצאו לחולין, ושיטת החתם סופר הוא שלא יצאו האבנים לחולין, כי יש בהם מועל אחר מועל.

דברי הרב ודברי התלמיד צריכים ביאור

אמנם לכאורה יש להבין דברי הרב ודברי התלמיד, דאם צדקו דברי החתם סופר שאבני מזבח יש בהן מועל אחר מועל ואינם מתחללין, אם כן יש להבין דברי הפנים יפות שכתב שהאבנים יצאו לחולין על ידי שמעל בהם יעקב, וכמו כן לדברי החתם סופר שלא יצאו לחולין, צריך להבין למה הוצרך יעקב להקדיש את האבנים שוב, והרי לא יצאו לחולין כלל.

דברי הגמרא במס' עבודה זרה בענין כלי המקדש

שעברו בהם ע"ז

ויתבאר בהקדם דברי הגמרא (עבודה זרה נב) על הכתוב (דברי הימים ב כט) כל הכלים אשר הזניח המלך אחז במלכותו במעלו הכנו והקדשנו (פירש"י, כהנים שבימי חזקיהו היו מגידין לו, כל הכלים של בית המקדש אשר הזניח אחז במלכותו במעלו לעבודת כוכבים), מאי לאו הכנו דאטבלינהו הקדשנו דאקדישנהו (שטבלוה מטומאת עובדי כוכבים וחזרו ומשחוחם בשמן המשחה) וכו', ומשני הכנו שגגנום והקדשנו שהקדשנו אחרים תחתיהם, לימא מסייע ליה מורחית צפונית בה גזזו בית חשמונאי את אבני המזבח ששקצו אנשי יוון, ואמר רב ששת ששקצו לעבודת כוכבים, אמר רב פפא התם קרא אשכח ודרש דכתיב (יחזקאל ז כב) ובאו בה פריצים וחללוה (מכין שנכנסו עובדי כוכבים להיכל יצאו כליו לחולין וכיון דנפקי לחולין קנינהו בהפקירא והוו להו ידידה וכשנשתמשו בהן לעבודת כוכבים נאסרו), אמרי היכי נעביד ניתברניהו (על יד עובד כוכבים כדי לבטלן), אבנים שלמות אמר רחמנא (שאין בהם פגמות ואפילו בפגמות סכין שתחגור בה צפורן פוסלת בהן), ננסרינהו (לאחר שבירתן להשוות פגימתן), לא תניף עליהם ברזל אמר רחמנא (דברים כו ד) ואמאי ליתברניהו ולישקלינהו לנפשיהו (שהרי חולין הן וכדקאמרת ובאו בה פריצים וחללוה) וכו', כיון דאשתמש בדו

שיטת הפנים יפות שיעקב מעל באבני המזבח

כתב בפנים יפות בפרשתן אהא שאמרו חז"ל (ילקוט שמעוני בפרשתן רמז קט) שאותן אבנים שלקח יעקב אבינו היו מאבני מזבח שבנה אברהם. לכאורה קשה דאם כן למה היה צריך להקדיש אותם כמו דכתיב וישם אותה מצבה, וקדשה במשיחה כמו שאמר לו השי"ת אשר משחת (ועיין מה שפי' רש"י שציקת השמן הוא להיות משיחה למזבח), ואמר יעקב עוד האבן הזאת יהיה בית אלהים, ולמה הוצרך להקדישו כיון שכבר היה קדוש מאברהם. וצריך לומר כיון שלקח יעקב אותו אבן ושם מראשותיו יצא לחולין (כיון שמעל בהקדש), והיינו דקאמר ואנכי לא ידעתי, דק"ל (פסחים כז) הקדש שוגג מתחלל במזיד אין מתחלל, עכ"ל.

שיטת החתם סופר שיעקב לא מעל באבני המזבח

אמנם מצינו שתלמידו מרן החתם סופר זללה"ה חולק על דברי רבו, ואלו הם דבריו בתשובותיו (אריה סימן נ) הקשה בזית רענן על מה דאיתא במדרש שהיו (האבנים שלקח יעקב לישון) אבני מזבח של נח ושנעקד עליו יצחק, וקשה איך שכב עליהם יעקב הא מעל בהקדש, ותיירץ שלא שכב ממש עליהם אלא עשאן כמין מרזב, ולא מיקרי תשמיש לענין מעילה, עיי"ש. אם כן הוא הדין נמי דלא מיקרי תשמיש לענין תשמיש הדיוט, ואפילו לפי מה שאמר עוד שם משום פיקוח נפש להגן מן החיות שכב על אבני הקדש משמע דשכב ממש עליהם, מכל מקום לא קשה מידי מתשמיש הדיוט, לא מבעיא אי נימא דהיה יודע שאלו האבנים הם של הקדש ושכב עליהם משום פיקוח נפש, אם כן הא הקדש בשוגג מתחלל במזיד אין מתחלל, ואפילו לא ידע מקדושתן עד הקיצו משנתו והוה ליה שוגג, מכל מקום אבני מזבח אינם מתחללין דיש בהן מועל אחר מועל, וכיון שלא נתחללו האבנים מקדושתן, לא נאסרו בתשמיש הדיוט דאין אדם אוסר דבר שאינו שלו, עכ"ד. (ועי' בחתם סופר בפרשתן עמוד קלז).

וממוצא הדברים מבואר שנחלקו בזה הפנים יפות והחתם סופר, שיטת הפנים יפות הוא שמעל יעקב

דאקשיה לרב פפא לתברינהו וליבטלינהו וליפקי לחולין, ואילו למאי דסלקא דעתין מעיקרא לא קשיא אמאי גזוזם "לפרקינהו" (דהיינו ניפדינהו, ולמה היה צריך לשבור אותם) וליפקינהו לחולין, דאלמא אין להם פדיון דקדושת הגוף נינהו, ותניא נמי במס' מגילה בתוספתא (פ"ב ה"י) אבני היכל ועזרות שנפגמו, אין להם פדיון וטעונין גזירה. דקא תני אין להם פדיון שמע מינה דהוי קדושת הגוף, וכל שכן אבני מזבח "דהיינו כלי שרת ממש", ועוד שהרי בית המקדש עצמו יצא מקדושתו על ידי הפריצים ונעשה חול, דהא בבית המקדש כתיב ובאו בה פריצים וחללוהו, והתם אין בה מעילה (כי אין מעילה במחור לקרקע), אלא ודאי על ידי עובדי כוכבים יצאו לחולין דקרא בעובדי כוכבים כתיב, שהרי נביא מתנבא על המקדש שיחרב, ואמר שיצא לחולין על ידם, וגזירת הכתוב היה הכל אף על פי שאין מעילה בקרקעות, ואף על פי שאינם בני מעילה וכו', עכ"ל. וממוצא דבריו מוכח כי בית המקדש וכליו לא יצאו לחולין על ידי מעילה רק היתה גזירה על פי הדבור שיצאו לחולין, וגם שאין להם פדיון ויש בהם מועל ואם כן אבני המזבח אין להם פדיון ויש בהם מועל אחר מועל ואין יוצאין לחולין, שרק בדבר שיש לו פדיון אמרינן שאין בהם מועל אחר מועל, ועל כן גזוזם בית חשמונאי.

בדבר שגם אחרי המעילה עדיין ראוי למה שהוקדשו יש בהם מועל אחר מועל

ואמרתי לבאר סברת פלוגתתם, על פי מה דאיתא במסכת מעילה (דף יט:) מתניתין אין מועל אחר מועל במקדשין, אלא בהמה וכלי שרת בלבד, כיצד רכב על גבי בהמה ובא חבירו ורכב, ובא חבירו ורכב, כולם מעלו, שמה בכוס של זהב ובא חבירו ושתה, בא חבירו ושתה, כולם מעלו, תלש מן החטאת ובא חבירו ותלש, ובא חבירו ותלש, כולם מעלו, רבי אומר כל דבר שאין פגם שלו חשוב מאחר שאין עומד לפדיון יש בו מועל אחר מועל. (עיי"ש בשיטה מקובצת אות ד).

ופירש רש"י דבהמה וכלי שרת לאו לדמי קיימי ולא בני איפגומי נינהו, שאפילו רכב על גבי בהמה והכחישה או תלש מצמרה, עדיין ראוייה היא לקרבן ולא פסלה בכך למזבח, דבין שמינה ובין כחושה חזיא להקריבה ואין בה תורת פגימה, הלכך אכתי בקדושתה קיימא, הלכך יש בה מועל אחר מועל, וכן שמה אחד בכוס של זהב אפילו איפתו ופגמו כיון דקדושת הגוף היא ולא קדושת דמים דלאו לפדיה קיימא, עדיין קאי לשירות ויש בו מועל אחר מועל.

משמע מדבריו דמהאי טעמא אמרינן בבהמה וכלי שרת שיש בהן מועל אחר מועל, כי בשניהם אמרינן

לגבוה לאו אורח ארעא לאשתמושי בהו הדיטא, ע"כ.

שיטת בעל המאור שבבלי שרת יש מועל אחר מועל ואבני המזבח יוצאין לחולין על ידי שמעל בה ישראל

ובביאור דברי הגמרא מצינו פלוגתת המפרשים, כי כתב בעל המאור (דף כד מדפי הר"ף) דקדושת הגמרא הוא דאמאי נאסרו באיסור עבודה זרה, והא אין אדם אוסר דבר שאינו שלו, דאע"ג דעובד כוכבים מיישראל קני דכתיב (במדבר כב א) וישב ממנו שבי, אבל מגבוה לא קנו, דכתיב (תהלים כד א) לה' הארץ ומלואה, ואפילו הכי מאיסי לגבוה, אמר רב פפא התם קראי אשכחי ודרשו דנפקי לחולין על ידי ישראל (על ידי שמקדם השתמשו מבני ישראל באבני המזבח ומעלו בהם ועל ידי זה יצאו לחולין) וזכו בה עובדי כוכבים מיד ישראל, דכתיב ובאו בה פריצים וחללוהו (והעכ"ל השתמשו בהם אחר כך לעבודה זרה), וכי תימא אם איתא דלא מאיסי, ליתברינהו עובדי כוכבים וליבטל איסורא דידהו ולישתרו, הא מותר לבנות מהם מזבח חדש כי הרי איסור עבודה זרה בטל וגם אינם מאוסים, אבנים שלימות אמר רחמנא וכו', ואי קשיא לך מאי שנא אבני מזבח דנפקו להו לחולין על ידי פריצי ישראל, כלים דאחו לא נפקי לחולין על ידי ישראל דבני מעילה נינהו, כלי שרת שאני מאבני מזבח, כי ההיא דתנן אין מועל אחר מועל במקדשים חוץ בהמה וכלי שרת, כיצד היה שותה בכוס של הקדש בא חבירו ושתה בא חבירו ושתה כולן מועלין, אבל שאר הקדשות כגון אבני מזבח וכו' יכולין היו לצאת לחולין על ידי ישראל דבני מעילה נינהו כדאמרין בעלמא והלא מעל הגזבר, וכיון דמעל נפקו להו לחולין, אבל על ידי עובדי כוכבים דלאו בני מעילה נינהו לא, ומשום הכי איצטריכא ליה לרב פפא לשנויי ולדחויי, התם קרא אשכחי ודרשו שעל ידי פריצי ישראל יצאו לחולין, דכתיב ובאו פריצים וחללוהו, כך קבלנו פירושה מרבותינו ז"ל, עכ"ל. ומבואר מדבריו שאבני המזבח אינם כלי שרת, ובבלי שרת דווקא אמרינן דיש בהו מועל אחר מועל ואין יוצאין לחולין כשמעל בה ישראל, אבל אבני המזבח אינם כלי שרת ויוצאין לחולין על ידי שמעל בה ישראל.

שיטת הרמב"ן שאין לך כלי שרת גדול מאבני מזבח ויש בהם מועל אחר מועל

ואילו הרמב"ן ז"ל במלחמות ה' כתב שאין זה נכון, דאבני מזבח נמי לא נפקי לחולין דקדושת הגוף נינהו, ותנן כל שאין לו פדיון יש בו מועל אחר מועל, ואין לך כלי שרת גדול מאבני מזבח, ושמעתין נמי מוכחא

הכפות והקערות וכו', ואם נשברו מתוך אותן ועושה אותן כלי אחר ואין קדושתן מסתלקת מהן לעולם. וכמו כן גבי אבני המזבח שהגם שאותן האבנים אי אפשר לתקן כי התורה אמרה אבנים שלימות, וגם כתיב לא תניף עליהם ברזל, מכל מקום מידי קדושתן לא נפקי ואין יכולים לפדותן אלא הם נגזזים, כי אינם יוצאים לחולין על ידי מעילה דיש בהם מועל אחר מועל.

שיטת הפנים יפות שהאבנים לא היו ראויין יותר להמזבח וע"כ יצאו לחולין

ומעתה יובן היטב סברת פלוגתא הפנים יפות והחתם סופר, כי הפנים יפות אזיל כשיטת בעל המאור שאבני המזבח אינם כלי שרת ויוצאין לחולין, ומטעם זה אמר שאבני המזבח אשר לקח יעקב אבינו לשום מראשותיו יצאו לחולין על ידי מעילה, ועל כן הוצרך להקדישן שוב, דהרי על ידי שנעשו מכולם אבן אחת, בהכרח שנחסר מכל אבן חלק קטן אפילו כפגמת סכין שחיטה שהוא כחוט השערה, וכאשר מצרפים שני אבנים להדדי, בהכרח שיחסר מכל אבן חלק קטן כדי שיוכלו לצרפם לאחת, ואם כן שוב לא היו ראויין לבנות מהם מזבח, ועל כן כאשר שכב עליהם בשוגג יצאו לחולין.

וזהו שרמזו רש"י על דברי הגמרא במס' חולין וכולן נבלעו באחד, נעש"ז אבן אחד, היינו שאף שבלעית כל האבנים להיות אחד היה על פי נס, מעשי ידי היוצר ב"ה, אבל במציאות נשתנו האבנים להיות לאבן אחד, ועל כן על ידי שמעל בהם יעקב אבינו בשכבו עליהם יצאו לחרות.

החתם סופר אזיל כשיטת הרמב"ן והאבנים נשארו בקדושתן

ואילו החתם סופר סבירא ליה כשיטת הרמב"ן שאין לך כלי שרת גדול מאבני המזבח, ואם כן יש בו מועל אחר מועל ואינו יוצא לחולין, ולזה אמר שלא יצאו האבנים ששם יעקב למראשותיו לחולין, אפילו שבודאי נפגמו האבנים ואינם אבנים שלימות כאשר ביארנו, מכל מקום נשארו בקדושתן ולא יצאו לחולין, ולא קשה דאם כן האיק השתמש יעקב באבנים אלו למציבה והרי לא היו אבנים שלימות, כי ציווי זה של אבנים שלימות לא מצינו במציבה אלא במזבח כאשר מקרא מלא דיבר הכתוב (דברים כו ו) אבנים שלימות תבנה את מזב"ח ה' אלהיך והעלית עליה עולות לה' אלהיך וגו'. ומבואר שרק על מזבח שמעלים עליה עולות וקרבנות נצטוו לבנותה באבנים שלימות, אבל לא במצבה שמנסכים עליו ויוצקים עליו שמן לבד.

שגם אחרי המעילה עדיין ראויים למה שהוקדשו, הבהמה אף שהוכחשה אכתי ראויה להקרבה, וכלי שרת אף שנפחתו ונפגמו ראויים לשירות, אבל בהמת קדשי קדשים שנפל בה מום שוב אינה ראויה יותר להקרבה, והואיל ועומדת לפדיון הרי היא כקדשי בדק הבית שהוא רק קדושת דמים, ואמרין ביה שהראשון מעל והאחרים לא, כי על ידי מעילת הראשון יצאה הבהמה לחולין ואין מועל אחר מועל (עיין רמב"ם הלכות מעילה פ"ו הל' ו).

שיטת המאור שאבני המזבח שנפגמו פסולין, וע"כ אינו דומה לכלי שרת

ועל פי יסוד זה יש מקום לחלק בין כלי שרת לאבני המזבח, כי בכלי שרת אמרין שאפילו אם נפגמו עדיין ראויים להשתמש בהם בבית ה', אבל אבני המזבח שנפגמו אפילו כדי חגירת הציפורן כסכין של שחיטה נפסלו לעבודת המזבח, דהתורה אמרה אבנים שלימות (עיין חולין דף יח.). וזהו שיטת בעל המאור כיון שבדבר הזה נשתנו אבני המזבח מכלי שרת, דכלי שרת אחרי שנפגמו הם עדיין ראויים להשתמש בהם, על כן אין להם פדיון ויש להן מועל אחר מועל, ואילו אבני המזבח שאחרי שנפגמו הם נפסלים, על כן יש להם פדיון ואין בהם מועל אחר מועל, ולא גזום בית חשמונאי מחמת קדושתם, אלא כיון שבדבר שנשתמשו בהן לגבוה לאו אורח ארעא וכו'.

לפי"ז יש לתת טעם מדוע גזזו בית חשמונאי את האבנים

ולפי"ז יש לתת טעם מדוע גזזו בית חשמונאי האבנים, דאיתא במשנה (מדות פ"ג מ"ד) שהברזל פוסלת את המזבח בנגיעה, וכן פסק הרמב"ם (הלכות בית הבחירה פ"א), וכיון שנכנסו הפריצים וחללו את הבית, חששו בית חשמונאי שמא נגעו בברזל באבני המזבח ואם כן אף אם נשארו האבנים בשלימותן גם כן נפסלו האבנים מכח החשש שמא נגעו בה בברזל, וכיון שנפסלו ואסורים לשירות יצאו לחולין, ולזה גזזו שלא יבוא הדיוט להשתמש באבנים אלו שהשתמש בו גבוה.

שיטת הרמב"ן שקדושת האבנים קיימי לעולם ועד

ואילו הרמב"ן סבירא ליה שכל דבר שקדושתו הוא קדושת הגוף אמרין שקדושתה קביעא וקיימא לשעתה ולעולם, ואינו יוצא לעולם מקדושתה אף בשעה שנשבר או נפסל, כי כלי שרת שנשברו אין קדושתן מסתלקת מהן לעולם, אם כן נמי דינא הכי לגבי אבני המזבח שאין להם פדיון גם כאשר נפגמו, וכמו שמצינו שפסק הרמב"ם (הלכות כלי המקדש פ"א הל' ג)

פנינים וחידושים בגמרא מס' סוטה הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה"

נערך ונסדר ע"י א' המגיש שליט"א

פניני התורה

דורשי אגדה משולים למוכר מיני סידקית

ויזכירם ג"כ הדרשן באמצע פסקי הלכות, על ידי הקשר שיקשרם בדרשה שדורש על המקרא, כדי למשוך לב העם אל הדברים האלה בחכמה ודעת. ובעבור זאת היתה כוונת של אדונינו התנא רבי מאיר ע"ה, שהיה דורש שליש הלכות, שליש אגדות, שליש משלים, כדי למשוך לב ההמון העם לשמוע הלכות, על ידי שני שלישים של אגדות ומשלים. נמצא העולם רודפים אחר דרשות ופשטים, לכן צריך להתנהג בחכמה, כפי דעתן של בני אדם, והיינו שיעשה רוב הדרשה באגדה וביאורי המקרא, והמעט דברי הלכה בהבלעה באמצע או בסוף, וזו דרך הנכונה עכ"ל.

כסף נבחר לשון צדיק

הגר"א מפרש הכתוב במשלי (י"ב) "כסף נבחר לשון צדיק", הענין כמו שנאמר (דניאל ב' ג') "והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד". שיש שני מיני צדיקים, והיינו "משכילים", ו"צדיקים", כמבואר בסוגיין רבי חייא בר אבא דרש שמעתתא, ורבי אבהו הוה דרש אגדתא, ואותם המלמדים הדורשים לעם "שמעתתא", הם נקראים "משכילים", שמשכילים לעם ועושים אותם לתלמידי חכמים, שיהיו יודעים הלכות, ואותם הדורשים "אגדתא" הם נקראים "מצדיקים", לפי שהם מוכיחים ומושיכים לבם של בני אדם לאבינו שבשמים.

וכנגדם בעולם "זהב" "וכסף", זהב אינו נצרך אלא לעשירים, שקונים בהם דברים יקרים, אבל העניים שקונים דברים קטנים, אי אפשר לקנותם בזהב אלא בכסף, ולכן נקרא כסף, שהכל נכספים לזה, והוא טוב בין לעניים ובין לעשירים, שגם העשירים

בגמרא (דף נז.) "אבהו ור' חייא בר אבא איקלעו לההוא אתרא, רבי אבהו דרש באגדתא, רבי חייא בר אבא דרש בשמעתא, שבקוה כולי עלמא לרבי חייא בר אבא, ואזול לגביה דר' אבהו, חלש דעתיה, אמר ליה אמשל לך משל למה הדבר דומה, לשני בני אדם, אחד מוכר אבנים טובות, ואחד מוכר מיני סידקית, על מי קופצין, לא על זה שמוכר מיני סידקית. כל יומא הוה מלוה רבי חייא בר אבא לרבי אבהו עד אושפיזיה, משום יקרא דבי קיסר, ההוא יומא אלויה רבי אבהו לרבי חייא בר אבא עד אושפיזיה, ואפילו הכי לא איתותב דעתיה מיניה".

כתב בספר בן יהוידע "והא דעשה המשל של הדורש אגדה למוכר מיני סידקית, אין בזה זלזול לדברי אגדה, אלא אדרבה הוא שבח גדול, כי דברי אגדה יש בהם פשט רמז וסוד, שהם ר"ת פרד"ס, כנגד ד' עולמות, אצילות בריאה יצירה עשיה, והדרשן מקשר בהם העולמות זה בזה, ומחברים כמעשה מחט סידקית, התופרת ומחברת חתיכות הבגד זה לזה, ומתקנת הקרעים והנקבים, כי לכן מעלתם גדולה דעניית הקדוש שאומרים הדרשן אחריהם מסוגלת לכפרת עונות, ולכן המשלים למיני סידקית שהם מחטים דקים, דקורין אותם מחט סידקית, ע"ש שמחברת הנקבים והסדקים כדאיתא בערוך (ערך סדק)".

רוב הדרשה בדברי אגדה, ומעט הלכה בהבלעה

ובבן איש חי (הלכה שנה ראשונה, הקדמת המחבר) הביא דברי הגמרא, וכותב וז"ל אמנם הדבר ידוע כי לדרוש בהלכות לבד, אין להמון העם נמשך אחריהם, אלא צריך שיהיה עיקר הדרש ורובו בדברי אגדה ומוסר,

לימוד הלכה, שלא עם הארץ חסיד, והן לימוד אגדתא, שיכיר את מי שאמר והיה העולם. א"כ אפ"ל הכתוב "אם תבקשנה ככס"ף" - היינו לימוד אגדתא, שכולם נכספ"ם לזה, "וכמטמוני"ם תחפשנה" - היינו לימוד שמעתתא, - הלכה, "אז תבין יראת ה'" - היינו על ידי לימוד אגדתא זוכים ליראת שמים, "ודעת אלקים תמצא" על ידי לימוד הלכה.

צריכים לדברים קטנים, ודוגמת זה המוכיחים, כמו שאמרו "שבקו כו"ע לרבי חייא בר אבא" עכ"ל. והיינו שלכן דימה שלמה את תוכחת הצדיק לכס"ף נבחר, כי הצדיק הוא זה שמוכיח את שומעיו בדברי אגדה, המושכים את הלב, וע"כ הכל משתוקקים לדבריו, ככסף שהכל נכספים אליו, וכולם צריכים את זה בין העניים ובין העשירים.

ככסף וכמטמונים תחפשנה

ובזה אפ"ל דברי שלמה המלך (משלי ב' ד'ה) "אם תבקשנה ככס"ף, וכמטמונים תחפשנה, אז תבין יראת ד' ודעת אלקים תמצא". דמבואר לעיל דאגדתא נקרא כס"ף, שכולם נכספים לזה, בין עניים ובין עשירים, והלכה נקראת מטמונים כמבואר במשל של רבי אבהו.

והנה על ידי לימוד אגדתא, זוכים להגיע ליראת שמים, כמו שאמרו חכמינו ז"ל (ספרי פרשת עקב פסיקתא מ"ט) "רצונך שתכיר את מי שאמר והיה העולם למוד אגדה, שמתוך כך אתה מכיר את הקב"ה ומדבק בדרכיו, ואתם עשיתם מה שעליכם, אף אני אעשה מה שעל"י. וירא שמים יוצא ידי שניהם, הן

"משל למה הדבר דומה, לשני בני אדם אחד מוכר מיני אבנים טובות, ואחד מוכר מיני סדקית" לכאורה בזה שדימה דורשי אגדה למוכרי סדקית, מזלזל בדברי אגדתא.

עומק דברי חז"ל שמדמים למוכרי 'סדקית', שהם מחטים דקים, המחברין ומקשרין מיני בגדים, כמו"כ הדורש באגדה בדרך פרד"ס, מחבר ומקשר בד' עולמות, אצילות, בריאה, יצירה, עשיה.

"רבי מאיר היה דורש שליש הלכות, שליש אגדות, שליש משלים", כדי למשוך לב העם לשמוע הלכות על ידי שני שלשים של אגדות ומשלים.

"כסף נבחר לשון צדיק", מרמז על הצדיק המוכיח את כלל ישראל מתובל בדברי אגדה ומשלים, הנדמים לכס"ף.

"אם תבקשנה ככסף = לימוד האגדה "וכמטמונים תחפשנה", = לימוד הלכה. "אז תבין יראת ה'" על ידי לימוד אגדתא, "ודעת אלקים תמצא" על ידי לימוד הלכה.

התודה והברכה

לידידינו הרבני הנגיד הנכבד והמפואר, מוכתר בכל תואר

הרה"ח ר' שלמה משה קלאגסברוין הי"ו

מנכבדי קהילתנו הק' בקרית יואל יע"א

ידידי' קלאגסברוין ובנו משה"ר הי"ו

אשר נדבו חלק מהוצאות הגליון
לרגל שמחת נישואי נכדתו - בתו שתחי'
למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

יה"ר שיזכה לראות ולרוות ממנו מכל יו"ח רב תענוג ונחת דקדושה, במידה מרובה וגדושה וכט"ס

עולת החודש

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד
הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק',
ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

חודש כסלו

מו"ה ליפא מענדלאוויטש הי"ו
הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א
הר"ר משה ווייס שליט"א

מתן בסתר
הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה שלום אליעזר פרענקל הי"ו
הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה משה גרינוואלד הי"ו
הר"ר משה ראטה שליט"א

מתן בסתר
הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מו"ה שלמה פנחס שווימער הי"ו
הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה בערל גראס הי"ו
הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה אלעזר פעלדמאן הי"ו
הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה מנחם יודא שלעזינגער הי"ו
הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מו"ה מרדכי לייב גליק הי"ו
הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

מו"ה יואל ווייס הי"ו
הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה יואל עפשטיין הי"ו
הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם
לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

החודש הזה לכם, לכם לכל צרכיכם, עליכם ועל בניכם,
וישלח ברכה ה' אליכם, להשפיע מעין הברכה כפעולתכם,
הון ואושר בביתכם, תענוג ונחת כל ימי חייכם, ועומדת לעד צדקתכם.

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

חוקים להורותם

דיני שכירות פועלים (ח) - ביומו תתן שכרו -

מצות שכר שכיר

השוכר פועל שיעשה לו מלאכה, חייב לשלם לו שכרו בזמנו, ואם אינו נותן לו השכר בזמן הרי הוא עובר בעשה של "ביומו תתן שכרו", ובלאו של "בל תלין פעולת שכיר" או של "ולא תבוא עליו השמש" (בשו"ע סי' של"ט סעי' א' כתב שאם איחר עובר בלאו, דבשכיר יום דהיינו שעבוד ביום שצריך לשלם בלילה עובר בלאו דבל תלין, ובשכיר לילה שצריך לשלם ביום עובר בלאו של ולא תבוא עליו השמש).

טעם המצוה

לפי השם ית' חפץ בקיון האדם אשר ברא, וידוע כי באיחור המזונות אז יאבד הגוף, ועל כן ציונו לתת שכר שכיר, כי אליו הוא נושא את נפשו (לשון ספר החינוך סי' ר"ל).

והרבה אנשים ישרים ובעלי מדות טובות ומוקיימים שאר מצוות התורה כדת וכהלכה, והמצוה הזאת של תשלומי שכר בזמנו רפוייה בידם בעו"ה, והתבוננתי שזה בא להם מצד מיעוט חסרון ידיעה בהלכה זו, שאילו ידעו זאת בוודאי היו מזדרזים לשלם בזמנם כדי לקיים המצוה, כמו שכל אחד מישראל מזדרז לקיים שאר המצוות התלויות בזמן כשופר וסוכה ולולב וכיוצ"ב, ואין אחד מישראל שמניח מלבדך על השופר והלולב עד הלילה, ואדרבה כל אחד מקדים לקיים המצוה בבוקר ושמוח בזה, ואילו במצוה זו שהיא ג"כ מצות עשה דאורייתא ויש בו כמה לאוין כמה מתגבר היצר בזה (לשון ההקדמה בספר אהבת חסד פרק תשיעי, ושם הביא דברי הוזהר הק' שכתב דברים חמורים בעונש מי שעובר על לאו זה).

זמן התשלום

זמן התשלום לפועל תלוי לפי סדר השכירות, אם שכרו לעבודה ליום אחד או לכמה שעות ביום, או זמן התשלום הוא בסוף היום, דאם סיים עבודתו ביום זמן התשלום הוא עד סוף היום (וכתב בספר אהבת חסד להחפץ חיים דבכל ענין שצריך לשלם ביום יזהר לפרוע קודם השקיעה, דלאחר

השקיעה הוא בין השמשות והוא ספק יום [להגאונים], ואם לא פרע לו קודם השקיעה עכ"פ יראה לפרוע קודם צאת הכוכבים). ואם סיים עבודתו בלילה אזי זמן התשלום הוא עד סוף הלילה דהיינו עד עלות השחר.

פועל לחודש - ואם הוא שכיר לחודש או שבוע אז זמן התשלום הוא בסוף היום שבו נגמרה עבודתו באותו חודש או באותו שבוע.

פועל למלאכה מסוימת - ולא דוקא אם שכרו לחודש או ליום או לשעות יש בו חיוב תשלום בזמן, אלא הוא הדין אם שכרו לעשות מלאכה מסוימת שייך בהו דיני בל תלין, ואפילו שכרו לעשות לו מלאכה קלה שיש בה שוה פרוטה גם כן בכלל שכיר הוא (אהבת חסד סעי' ג' והביא שם הגמ' בב"מ אמר רב אסי אפילו לא שכרו אלא לבצור אשכול אחד עובר משום בל תלין, ובתוס' שם דהרבנא הוא משום דסתם שכיר משמע שאין רגילות להשכיר פועלים אלא ליום או לחצי יום אבל לכל דהו לא, לכן איצטרך לאשמעין דאפי' שכרו לבצור אשכול אחד נמי עובר).

שכרו למלאכה הפחותה משוה פרוטה - גם כן יש בו דין של בל תלין (בריתב"א ב"מ שם, כתב דאיסור בל תלין שייך אפילו במלאכה הפחותה משוה פרוטה, וביאר שם דזהו חידושו של רב אסי, ובמנחת חינוך מצוה ר"ל משמע דזהו רק דעת הריטב"א אבל לתוס' הנ"ל ושאר הראשונים ליכא חיוב בפחות משוה פרוטה, וכמו בשאר איסור גזל דליכא איסור בפחות משוה פרוטה, ונמצא דלהריטב"א איסור בל תלין חמיר מאיסור גזל דשייך אף בפחות משוה פרוטה, ועיי"ש במנחת חינוך דנשאר בצ"ע, ואף לשאר הראשונים יש בו עכ"פ האיסור מדין חצי שיעור וכמו בגזילה ושאר איסורים).

ולמעשה - פועל שעשה מלאכה בבית בעה"ב ואפילו תיקון כל דהו כמו שמצוי שקוראים לפועל לתקן חפצים בבית וכדו' - יש בו הלאו של בל תלין והעשה של ביומו תתן שכרו.

אי"ה בגליונות הבאים: אופנים דליכא בל תלין,
מנהגי פועל ובעה"ב בזמן התשלום

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא דצדיקא

הגה"ק רבי אהרן בן הגה"ק רבי מרדכי זי"ע מטשערנאביל

יומא דהילולא ח' כסלו (תרל"ב)

הגה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע נולד בשנת תקמ"ד לאביו הרה"ק המגיד ר' מרדכי מטשערנאביל ולאמו הרבנית ח' שרה בתו של הרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין זי"ע, כשנכנס לבריתו של אברהם אביו נתכבד וזקנו הגדול המאור עינים זי"ע בסנדקאות, ונקרא שמו בישראל "אהרן" ע"ש זקינו אבי אמו הרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין זי"ע, וזקינו הק' זי"ע בירך אותו: "ער ואל דערלעבן משיח צדקינו". כמו כן זכה להתגדל על ברכי זקינו הגדול וספג ממנו הרבה תורה קדושה וחכמה, כן זכה וזקינו הק' הניח לו תפילין ביום הבר מצוה.

אחרי נישואיו נשאר סמוך על שולחן אביו והמשיך בעבודתו הק' על מי מנוחות, אביו הפעיר בו מאוד שיקבל את עול ההנהגה עליו, אך הרה"ק ר' אהרן בענותנותו מיאן לקבל זאת עליו, עד שפע"א אמר לו אביו הנה אני מטופל בבני בית מרובים וקשה עלי לכלכל אותך, עד מתי תהי' מוטל עלי, ומתי תעשה גם אתה לביתך, הלא גם אתה תוכל לנסוע ולדלג על הערים ולקבל פתקאות ותוכל להתפרנס מעצמך, אך הוא בשלו אינו מוכן לעזוב את בית אביו, ויהי ביום ה' שלח לו אביו וקרא אותו לפניו, ונתן צו ופקודה לעזוב תיכף את העיר, ולא יניח אותו להיות על שב"ק בביתו, כמו"כ הוציא פקודה בכל העיר אשר שום אדם לא יכניס אותו הביתה, וגור עליו בגזירת כיבוד אב לקבל עליו את עול הרבנות, ובלית ברירה הוכרח לנסוע מטשערנאביל, ונסע על שב"ק לעיר מעיבו הקרובה, אצל הרה"ק ר' ברוך ממעיבו זי"ע אשר התגורר שם, ולא גילה לאיש מי הוא ומה מעשהו, בשעת עריכת השולחן בליל שב"ק ישב בקצה השולחן בין שאר האנשים, וכאשר נכנס הרה"ק ר' ברוכ"ל לעריכת שולחנו הטוהר פנה אליו ואמר: "ליטוואק ליטוואק קום אהער" ואמר לו: "יונגערמאן ביי אונז באהאלט מען זיך נישט, זאגט ווער איהר זענט", ולא היה יכול להתחמק וגילה שהוא בנו של הרה"ק המגיד מטשערנאביל זי"ע, כששמע זאת הרה"ק ר' ברוכ"ל הושיבו ראשון בראש השולחן, וקירבו וחיבבו מאוד במשך כל השבת, במוצ"ש קרא לו הרה"ק ר' ברוכ"ל אליו, ונכנס לחדרו והוציא משם ונתן לו במתנה מלבוש לבן שהי' האינצטלא של צדיקים בעת ההיא, ורמו לו בזה שהגיע העת שיתחיל בעצמו להנהיג עדת חסידים.

ואכן מני אז הרבה בנסיעותיו הק' בעיירות הרבה, ומסופר שפע"א כשנסע מעיר לעיר לומר מגידות הגיע לעיר אחד מלא מתנגדים, ובליל שב"ק נגש לפני העמוד בלי נטילת רשות והתחיל הודו במנחה ערש"ק ואח"כ קבלת שבת בקול גדול, והרב שהי' ג"כ מתנגד חרה הדבר עד מאד, אחר התפילה אמר הרב שנראה אם ת"ח הוא נמחול לו ואם לאו יקיים פסק ויקבל עונש, ושלח הרב שני אברכים לשאול אותו פשט באיזה תוס' קשה, וכשבאו האברכים לפני הרה"ק ר' אהרן אמר להם כי עכשיו עייף מן הדרך ואינו יכול לומר להם עכשיו, רק יבוא מחר בבוקר ואז יאמר להם, וכשבאו בבוקר אמר להם פשט נפלא שערב להם מאד, ומיד הלכו לבית הרב לומר לו הפשט, וכשבאו לבית הרב שכחו הפשט, התיישב הרב שילך בעצמו לשאול אותו הפשט, וכשהגיע אליו אמר לו ר"א כי אינו יכול ללמוד, רק היות והוא נוסע לומר מגידות, יכול להיות חילול השם ח"ו אם ישאלו לו תוס' ולא ידע, אז הטרחתו את בעל התוס' שיאמר לי הפשט, אבל אם אתם רוצים לידע הפשט תייגעו עצמכם בתורה או תדעו הפשט.

עם פטירת אביו הק' ביום כ' אייר שנת תקצ"ז לפ"ק החלו שמונות בניו הק' להנהיג בערים שונים, אך את כס ההנהגה המשיך הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל בדרכו המיוחדת. עד יום הסתלקותו לחי' עוה"ב ביום ח' כסלו שנת תרל"ב, ובמו"כ בעיר טשערנאביל באהל מיוחד.

להגיד שבחו של אהרן

זקינו הק' המאור עינים אמר עליו דברים נשגבים ונפלאים במשך השנים שנתגדל אצלו, בעודו נער כבן י"ב או י"ג שנה, והיה חשוב אצלו מאוד על אף גילו הצעיר. אביו המגיד הק' ג"כ העריצו מאוד ואמר פעם: "יש לי

שמונה בנים, שבעה הם כנגד שבעת קני המנורה, ואחד הוא "אהרן" שעומד ומדליק את הנרות", כמו כן כותב אליו תוארים גדולים: "הרב הגדול במנין, אשר אין דורו דור יתום, ולא דור אלמן, מזה בן מזה, חכם הכולל, כבוד הישראל מזה"ר ר' אהרן".

זי"ע מיד גנוחי גנח, ואמר: "אוי, דער כתר תורה איז איהם אוועק" (ידוע ש"ה קורא לבנו רמ"ז: "מין כתר תורה" מחמת גדלותו בתורה), כשנפטר בנו לא רצו המקורבים לספר לו כי חששו על בריאותו, וכשהי' חולה היו גילגלים להזכיר אותו לפני אביו הק', וכשנסתלק באותה שב"ק הפסיקו להזכירו לפני אביו, אבל גם אביו לא שאל עליו, ואחרי מערים אמר אביו אל הגבאי שיכין לו את מנעליו של תשעה באב.

בשעת הלוי' עמד הרה"ק ר' אהרן בחין וצויה להעביר את המיטה על פניו, וכשעברו עם המיטה אמר: "אני לא רואה אותו", והביאו אותו בחזרה ועברו לפניו, ואמר עוד הפעם כנ"ל שהוא לא רואה אותו, ורק אחרי שהעבירו אותו בפעם השלישית אמר: "כעת אני רואה אותו", והספידוהו תמרורים וסיים בפסוק: "הנה אנוכי שולח מלאך לפניי לשמרך בדרך ולהביאך אל המקום אשר הכינתי" (שמות כ"ג ב'), ונשאר עומד שם ולא יצא לבית החיים מפאת חולשתו, ועשו הגבאים סימן ביניהם שבשעת סתימת הגולל יורקו לפיד אש למעלה, לסימן שהרה"ק יושב שבעה.

כשנשאר הרה"ק בבית נשאר עמו כמה עניים לשמור עליו כי כל העיר הלכו להלויה וכאמור עשו איזה סימן אחר סתימת הגולל דהיינו שירו אש ברובה וכששמעו הקול ידעו שהרה"ק צריך לישב לארץ, כשרצה הרה"ק להתיישב על הארץ ניגש אליו אחד מן הקבצנים ואמר כי הוא לא נותן להרה"ק לישב על הארץ, כי הרי רבי הוא ענין של מלך, ומלך אינו צריך לישב, כששמע הרה"ק את דברי העני שנאמרו באמת ובתמימות, אמר לו: "דו האסט מיך געוואלט מקים זיין מעפר, זאל דער אייבישטער דיך מקים זיין מעפר דל", וכך הוה, שמיד אחר כך עלה מעלה מעלה ונעשה גביר גדול.

ועוד בטרם השלים השנה ראו והבינו את נבואתו שהתנבא בהספד בנו באמר: "הנה אנוכי שולח מלאך לפניי" והוא נסתלק ביום ח' כסלו שנת תרל"ב לפ"ק, ומנוחתו כבוד בטשערנאביל סמוך לציונו של זקינו הק'.

יסופר, שחסיד אחד מטשערנאביל בא לסקווירא, ושאל אותו הרה"ק ר' יצחק מסקווירא זי"ע אם אחיו הרה"ק ר' אהרן זי"ע מניח תפילין בכל יום, והשיב לו האיש כי זה כבר יום יומיים שאי אפשר לו להניח תפילין ועל זה הצטער מאוד, ואמר לו הרה"ק: כי ידוע שאין הקב"ה נוטל נשמתו של הצדיק מבלי הסכמתו, ולכן כל זמן שהצדיק יכול עוד להתפלל ולהניח תפילין אין ברצונו לילך מעוה"ה, רק באם אין בידו עוד להניח תפילין אין לו שום צורך וחשק לחיות בעוה"ה, ומסכים תיכף ללכת לעולם העליון, וכן היה שבאותו יום בא הידועה המעציבה על פטירתו של הרה"ק מטשערנאביל זי"ע.

אחיו הרה"ק מטשערקאס זי"ע אמר פעם: "אויף מיין ברודער אהרן זענען מלאכים ושרפים גייט געווען קיין מביין". כמ"כ כותב עליו אחיו הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע: "אל כבוד אחי הרב הגדול, רבי קשישא ורב חנינא ורב חסדא, מר מרנן, ורב רבנן מבטן מקודש, אחריו כל העם עונים עליו אומרים ברוך וקדוש, זקוקין דנרא ובעדין דאשא אמריה דפומיה, איש חיר פבלים וקבציאל מוה"ר אהרן שליט"א".

אחרית ימיו

כאמור בירכו זקינו באריכות ימים ושיזכה לקבל פני המשיח, ואכן ראו אצלו בחוש כי ברכת צדיק עשתה רושם וכשהגיע לגבורות התחיל לחזור לימי נעוריו והתחיל לצמוח לו שינים חדשים, אמנם בערוב ימיו שלח במיוחד מנין חסידים וביקשם שילכו אל ציונו של זקינו הק' לומר לו שברכתו אינה לרצון לו, כי אינו יכול יותר לסבול את הגלות המר ואת אויר העוה"ה, וחז"ל אמרו האומר אי אפשי בתקנת חכמים כגון זו שומעין לו, לכן גם אני אי אפשי בברכה זו.

עוד יסופר שבשנתו האחרונה לחייו התנבא ואמר שבזאת השנה יבוא משיח, והדברים גרמו להתרגשות גדול בקהל החסידים, עד שהגיע הדברים לאזני אחיו הרה"ק ר' אברהם מטריסק זי"ע אמר להחסידים שלא יקבלו את הדברים כפשוטם, שיתכן שקרב יומו של המגיד הק' דהיינו שכבר השלים את יעודו עלי אדמות, ומאחר שכידוע יש לכל צדיק את חלקו בביאת המשיח, והמגיד הק' כבר השלים חלקו, לכן רואה הוא בעיני רוחו את משיח מתקרב ובא, ואמנם כך הוה דבאותה שנה נסתלק הרה"ק לעולם שכולו טוב. (אגב ראוי לציון דבר פלא שכעבור ט"ב שנים כשהוא עצמו הרה"ק מטריסק זי"ע אמר ג"כ לחסידיו כי בזאת השנה יבא משיח ולבסוף בשנת תרמ"ט געוויאס אל עמיו).

סמוך להסתלקותו התקבצו קהל רב מאוד לקבל את ברכתו הק', ומפאת האנשים הרבים לא נתנו לכתוב כל אחד ואחד את בקשתו, רק כל אחד רשם את שמו כדי לעלות על זכרונו הק' והטוהר, ובתוכם היה גם איש אחד חשוך בנים, וגם הוא לא כתב בקשתו, והשיב הרה"ק ברוח קדשו: מדוע לא הזכרת הבקשה לזרע של קיימא, וצויה לכתוב, ותיכף ומיד אחר כתיבתו, נענה ואמר: "במה יזכה נער" – במה יזכה האדם להוליד נער, "את ארחו" אם יקח לו על כל שבתות השנה אורח לשבת.

בנו הגדול הרה"ק ר' מנחם נחום זי"ע נסתלק בחייו ביום שב"ק פר' משפטים שבת שקלים כ"ז שבט תרל"א לפ"ק, אודות הסתלקותו מסופר שבשנתו האחרונה ביום שמחת תורה נפל הכתר תורה, כשראה זאת הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל

חלק מהוצאת הגליון בשבוע זו נתנדב

לעילוי נשמת האה"ח מרת ח' דינה ב"ר אליעזר ע"ה
נלב"ע י"ב כסלו תשס"ח לפ"ק

הונצח ע"י בעלה ידידנו הרבני הנכבד והמפואר

הרה"ח ר' אהרן הערש בערקהוויטש שליט"א
ובניו החשובים שיחיו

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קמא — בלתי מוגה

ביקור אצל הגה"צ ר' יוסף בנימין וואזנער שליט"א

רב דקהילתנו הק' בעיה"ב לאנדאן יע"א

יום ג' פרשת תולדות תשע"א לפ"ק

אזא לשון 'מעט' חכמות ורב האיכות, והעיקר היא הנקודה הפנימית שכלב'.

און אזוי אויך איינע פון די תשובות אויף די מענה פון די אומות (מדרש רבה ויקרא), אחרי רבים להטות, מ'זאל ח"ו נאכגיין נאך דעם רוב פון די וועלט, און 'זאתם המעט', איז דאך די תשובה פון איכות, אז באיכות זענען כלל ישראל מער פון די אומות העולם.

רבינו: יא, דער ישמח משה אין פרשת שמות זאגט אזוי, אז איין איד איז מער פון אסאך גוים (הובא בעצי חיים הרבה פעמים).²

2

עיין בחידושי מהר"א ט"ב (שנת תש"ס) בפרשת אחר שמרן שליט"א האריך בפלפול בסוגיא דשיל"מ ביאר את המדרש בתחילת הפרשה עפ"י ד"ה יש"מ הג"ל, וזה תו"ד:

והנה בק"ו זללה"ה בישמח משה (פ' שמות) כתב ליישב טענת האוה"ע ד'ישראל בטלין ברוב לגביהו, כי מצינו דאחד מישראל שקול כנגד כמה וכמה, וכמו משה שקול כנגד כל ישראל (מכילתא יתרו פ"א), ויאר בן מנשה נגד רובן של סנהדרין (בבא בתרא קכ"א), וכן דור המדבר שכל אחד מהם הי' שקול כאלף איש (עשרה מאמרות הקוד"ח פ"ב פ"ג), וא"כ אין ברי' יכולה לידע משקל החשיבות של ישראל, ומוכל שכן נגד העכו"ם

רבינו שאל ודרש בשלומי

רב דקהילתנו בלאנדאן: דער רבי לערנט אונז וואס עס מיינט איכות און נישט כמות,¹ אין די דריי טעג אזאנס אריינצושטופן... (היינו בביקור קצר של ג' ימים שהוא קטן בכמות אבל גדול מאוד באיכות).

כ'האב אמאל געזעהן איינע פון די מכתבים וואס דער בעש"ט הק' האט געשריבן פאר זיין שוואגער רבי גרשון קיטעווער ווען ער האט אויפגעהערט זיין התנגדות – מתחילה איז ער דאך געווען א מתנגד, און ער האט געוואלט אז זיין שוועסטער (מחברתו המהרה של מרן הבעש"ט הק') זאל זיך פון אים גמ' – און ווען ער איז געווארן א חסיד האט ער געבעטן אז דער בעש"ט הק' זאל אים לערנען די נקודה פון חסידות, איז אין איינע פון די מכתבים איז דא

1

בדרשת רבינו שליט"א אור ליום ג' פרשת תולדות בעת ההכתרה להגה"צ רב דקהילתנו הק' בלאנדאן דרש רבינו שליט"א כמה נקודות נפלאות בענין חשיבות האיכות יותר מן הכמות, בנוי ומיוסד על מחלוקת הראשונים בדין שחיטה בשבת לחולה, האם עדיפא מאכילת נבילה וכו'.

אנ"ש תושבי בארא פארק

זעט אז אייערע קינדער זאלן ווייטער קענען באקומען דעם געהויבענעם חינוך, דורכן פערזענליך קומען זיך משתתף זיין ביים דינער לטובת מסודותינו הק'

דינער
(ראו-ב)

דינער השנתי

מוסדות סאטמאר בארא פארק
מוצש"ק פ' ו'צא • באולם עטרת חי'

*

רב דקהילתינו בלאנדאן: ס'איז יעצט געווען יום כיפור שבת, איז געווען די שאלה צי דער ציבור פאלט יא כורעים, צי נישט.

רבינו: מ'איז נישט געפאלן כורעים.³

רב דקהילתינו בלאנדאן: און אין מחזור שמיט אז יא.

רבינו: יא, דאס איז דער מנהג, אז דער זאגט אזוי, און דער זאגט אזוי... אזוי האט מען זיך געפירט.

דער טאטע ז"ל האט געפרעגט דעם פעטער ז"ל צי מ'זאגט כגונא יום הקדוש ווען ס'געפאלט אין שבת, האט ער געזאגט 'כ'זויס נישט', האט ער ווייטער געפרעגט 'נו, וואס זאל איך טוהן?', האט ער אים אזוי געזאגט, 'כ'זועל זעהן אויפן פלאץ'. און נאכדעם האט ער נישט געזאגט, אזוי איז טאקע געווען.

רב דקהילתינו בלאנדאן: וואס איז וועגן דאווענען אין די י"ב חודש (כשא' אבל ל"ע) אין חודש תשרי?

3

מן הראוי להעתיק מ"ש מרן שליט"א (שמות תורה שנת תשס"ה בעת ההקפות) לתת טעם לשבח למנהגינו ביום כיפור שחל בשבת שהציבור אין נופלים על פניהם בעת אמירת סדר העבודה, (ועין בהנחות חכמת שלמה או"ח סימן תקצ"ב ובאשל אברהם סימן תרכ"א מ"ש בזה), על פי מאמר הרד"ק הרבי ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע (חובא בעבודת ישראל אבות פ"ה מ"ה) על מה שאומרים בתפלת נשמת, וכל ברוך לך תכרע, וכל קומה לפניך לבד תשתחוה. ויש לדקדק מדוע בכרעה לא הזכיר תיבת לבד ובהשתחוואה הזכירו, והענין כי לפני מלך בשר ודם כורעים ומשתחוים בכרעת ברוך הנראה לעין כל, אבל לפני הש"ת יתכן לעמוד בקומה זקופה, ואף על פי כן יהיה עניו ושפל בלבו ומשתחוה לפניו, והוה ההבדל בין מלך מלכי המלכים הקב"ה ובין מלך בשר ודם, וזה שאמר כי כל ברוך לך תכרע, ודבר זה עושים גם לפני מלך בשר ודם, אבל וכל קומה לפניך לבד תשתחוה, פי' להיות משתחוה בהיותו עומד בקומה, והוה רק לפניך לבד הבוהו לבות, עכ"ל. ולפי"ז ז"ל דגנה עיקר השתחויה הוא בלב, ובשבת יש הכנעה יתירה, וכמו שכתב המלוא הרועים בספרו קול יעקב (פ' מטות) דשבת מושפיע לאדם ענוה ושפלות הרה, שכן שב"ת אותיות בש"ת, דבא לירי בושת על ידי הענוה, עכ"ל. ועל כן בהצטרף יום שבת קודש עם שבת שבתון של יום הכיפורים, יתכן שאין צורך ליפול על פניהם כי העיקר הוא ההשתחויה בלב.

רב דקהילתינו בלאנדאן: כ'האב דעם חודש תשרי געקלערט אז היינט איז דאך דא אזויפיל קהילות פון סאטמאר צושפרייט אין די וועלט, און עס וואלט געדארפט זיין א מסודר'דיגער ספר פון די מנהגים, ס'איז דאך דא אזויפיל וויכוחים און סתירות אין יעדער ענין.

רבינו: יא, אזוי איז עס טאקע... יא, ס'איז דא סתירות... און ס'זאל נאך זיין געדרוקט אויך?...

ההפחות מישראל שקול נגד כולו, וראי' לזה ממה דאיתא בפרקי דרבי אליעזר (פ"ט) שהש"ת כביכול נכנס עמוהם למצרים להשלים המספר שבעים איש, ומה יובן כמה ספון אחד מישראל אם כביכול הוא מוהשיב עצמו לאחר מוהם, ולכן אינם בטלים ברוב.

ומעתה יתבאר המדרש, כי יעקב אבינו התאונן שעד כה היה יושב קבוע במקומו בארץ ישראל, ואין חשש ביטול ברוב, דכל קבוע כמחצה על מחצה דמי, אבל כיון שיצא והוה נידד נתעורר הקושיא שיבטל ברוב האומות, ולזה אמר אשא עיני אל ההרים למלפני ולמעבדני, עכשיו דמנייד מאין יבא עזרי, שלא להבטל ברוב האומות, ואין לומר דספון ישראל כנגד כמה אוה"ע, דזה נידא באליעזר עבד אבי אבא מה כתיב בי וכל טוב אדוניו בידו, ע"ד שאמרו ז"ל (ע"י י"ט) אין טוב אלא תורה, רק הכוונה דלא על הכסף וזהב נצטער יעקב אבינו, כי אם אמר דאליעזר שהי' דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, ע"ד שאמרו אין טוב אלא תורה, והי' טעון כל מ"ב אדוניו בידו, היינו תורה ומצות עי"ז הי' שקול כנגד הרבה, וא"כ שפיר כאשר הלך בין אנשי רשע לא הי' מתיירא שיתבטל בנייהם, אבל אני אין בידי לא נום אחד ולא צמיד אחד, שיעקב אבינו בגדול ענוותנותו השב שאין בידו כלום וא"כ הרי יתבטל במקום אנשי רשע אצל לבן הארמי, הור ואמר לית אנא מובד סברי מן בריי אלא עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ.

והוא עפי"מ דאיתא במדרש (בר' פ"ה ס"ו) שנמלך הקב"ה בנשמותיהם של צדיקים וברא את העולם, וביאר בבני יששכר (שמות מאמר ד אות ב) שצירף מעשיהם הטובים אשר עתידים לעשות לכשיבא העולם, עיי"ש בנועם אמריו. ולכאורה אם הקב"ה צופה ומביט עד סוף כל הדורות הלא ראה גם מעשה הרשעים, אכן כבר מבואר בפר"ד דרק לטוב מוצרף העתיד, ובוה התנחם יעקב עזרי מעם ה' עוש"ה שמו"ם ואר"ן, ומשם ראי' דמצרפין טוב העתיד, וא"כ שפיר יצטרף מה שלעתיד כל העמים יהיו עובדי ה' והיו היתר בהיתר ושפיר לא בטיל, ויהיה לו עזר מעם ה' עושה שמים וארץ, עכתו"ד.

ב"ה

אנ"ש תושבי בארא פארק

דערהערט דעם שווערן מצב אין וועלכע
אייערע מוסדות געפונען זיך ליידער,
און קומט אנטייל נעמען ביים
דינער לטובת מוסדותינו הק'

דינער השנתי

מוסדות סאטמאר בארא פארק
מוצש"ק פ' ויצא • באולם עטרת חי'

רב דקהילתינו בלאנדאן: דעמאלטס איז נישטא קיין שאלה פון אבילות בפרהסיא.

כ'האב אמאל געהערט פון מיין זיידן (כ"ק הגאון הגדול בעל שבת הלוי שליט"א) ער האט זיך אויסגעדריקט "זוכן קולות אין דיני אבילות ווייסט מען נישט וויפיל ס'איז אויפן חשבון (של הנשמה), מ'מיינט אז מ'זויל מצער זיין און די לעבעדיגע זאלן פילן א כאב, אבער אין אמת'ן ליגט אין יעדע זאך א מובה (להנשמה)".

רבינו: דער גאנצע דין פון הלכה כדברי המיקל (עי' בגמ' מועד קטן דף יח.), איז דאך אויך נישט אזוי פשוט, ס'האט אסאך חילוקים (עי' בשו"ע יו"ד סי' שצ"ח) ובפמ"ג שם).

הרה"צ ר' יצחק באב"ד שליט"א הרב מטארטיקאוו בלאנדאן: ווען מיין טאטע איז נפטר געווארן (הגה"צ ר' אלכסנדר אשר באב"ד ז"ל אבד"ק טארטיקאוו ומלפנים דומ"ץ בק"ק וואלאוו) און איך בין געזיצן 'שבעה', איז דער טאטע - דער

פעטער (אבי מרן רבינו שליט"א - מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל - שהי' דודו מצד הרבנית הצ' ע"ה שהיתה אחות אמו ע"ה) געווען אין פלארידא, און מ'האט גערעדט אויפן מעלעפאן, האט ער מיר געזאגט 'האלטן דיני אבילות איז א מובה פאר די נשמה, און מ'זאל עם האלטן בשלימות, כ'האב נישט געהאט געפרעגט קיין שאלה, נאר ער האט מיר סתם אזוי געזאגט.

רבינו: מ'דערציילט אז רבי שלמה'לע באבובער ז"ל (הראשון) האט געהאט עפעס א שאלה אין הלכות אבילות, און ער האט נומה געווען להקל, שפעטער האט ער איינגעדרימלט און האט געזעהן זיין מאמע אין חלום, און זי האט אים געזאגט 'זאלסט נישט מקיל זיין, יעדער זאך איז א מובה פאר די נשמה'.

מלהתפלל בעש"ת. ועי' בשו"ת עצי חיים (סי' ל"ט) מוש"ב בזה לענין ר"ה ויוהכ"פ למי שגדול בתורה והוא בן גדולים וטובים שמוחזק להתפלל, עיי"ש.

רבינו: אין די סליחות טעג האט מען יא געדאוונט, אבער עשרת ימי תשובה האט מען נישט געדאוונט.⁴

רב דקהילתינו בלאנדאן: אין מחזור (דברי יואל) שטייט אויך אז מ'האט נישט געדאוונט, אבער אונז האבן מיר געהערט - אזוי האט מען דא נאכגעזאגט - אז דער רבי האט יא געדאוונט פאר'ן עמוד?

רבינו: אמת, כ'האב געדאוונט, ווייל אז איך דאווען ראש השנה,⁵ זאל איך נישט דאווענען עשרת ימי תשובה?!

בפרט דער נודע ביהודה (מהר"ק או"ח סי' ל"ב) שרייבט דאך 'לא נתפשט מנהג זה מבעלי תורה'.

רב דקהילתינו בלאנדאן: כ'האב געמיינט אז ראש השנה האט דער רבי געדאוונט וועגן אבילות בפרהסיא, און אזוי איז שבת און יום טוב.

רבינו: אז מ'דאוונט ראש השנה קען מען נישט אויסלאזן...⁶ כ'דאון שבת אויך, אבער כ'דאון נישט הלל אין ראש חודש ווען ס'איז אינדערוואכן.

4

בשו"ת נודע ביהודה (מהר"ק או"ח סי' ל"ב) כבר הזכיר מנהג זה שאין מתפללים בעש"ת, ותמה עי"ש. אמנם בשאר ספרים גם נזכר מנהג זה, עי' במטה אפרים (סי' תקפ"א סק"ג), ובשו"ת נוב"י הג"ל דחה לגמרי המנהג שלא להתפלל בחודש אלול, וכתב עי"ז 'מעולם לא שמענו, עיי"ש'.

5

עי' במטה אפרים שמביא בשם הדרכי משה (סי' תקפ"א) וכן במהר"ל שזה שנאמר שאין לאבל להיות שליח ציבור לא נאמר אלא כשיש שם שליח ציבור אחר הגון כמותו, אבל אם אין שם אחר הגון כמותו, או שיש לו קול ערב או שהוא גדול בתורה ובמעשים טובים מוטב שיהיה האבל שליח ציבור, כיון שהוא הגון יותר.

6

הנה בספרי הפוסקים שהביאו המנהג הג"ל, כתבו בטעם הדברים, דמשום דמדת הדין מתוחה על האבל כמו שנזכר בשו"ע (יו"ד סי' שצ"ד ס"ד), ועל בן בני הקהל אינם רוצים שמי שמידת הדין מתוחה עליו יהיה הש"ץ עליהם בימי ר"ה ויוהכ"פ, וא"כ באופן שבני הקהילה רוצים שהאבל ל"ע יתפלל גם בימי ר"ה ויוהכ"פ, בוודאי שא"א להם למונעו

ב"ה

אנ"ש תושבי בארא פארק

קומענדיגן מוצש"ק וועט איר קומט זיך
באטייליגן ביים מעמד הדינער,
פארגעסט נישט מיטצוגעמען אלס
באגלייטער גרויסע סכומים געלט
להחזקת מוסדותינו הק'

דינער השנתי

מוסדות סאטמאר בארא פארק
מוצש"ק פ' ויצא • באולם עטרת חיי

רב דקהילתינו בלאנדאן: אין גאליציע האט מען געטוהן פארקערט ושמקדימים לברך על היי"ש ואח"כ על המזונות.

רבינו: יא, אין גאליציע איז אזוי געווען, אבער דעם שולחן ערוך קען מען נישט רירן פון פלאץ.

*

רב דקהילתינו בלאנדאן: די קינדער אין די תלמוד תורה האט מען ב"ה זייער גוט איינגעארדנט דא, דאס איז גרויסע חסדים פאר זיך.

רבינו: ברוך ה' ס'איז א וואויל מקום דאזוי.

הרה"ג ר' יצחק באב"ד: דער פעטער (מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל) איז דא איינגעשטאנען אין שנת תשכ"ט אין דעם בילדינג, ווען דער פעטער איז געקומען איז פונקט ביי מיר געבוירן געווארן א זוהן, האב איך דעמאלטס מסדר געווען אז דער פעטער זאל דא איינשטיין אין דעם הויז.

ונפרד רבינו ממנו לשלום

ובמדור שולחן מלכים (תצה תשס"ח) העתקנו שיחה ממרן שליט"א ורבינו הסביר שהיות שאחר התפילה רצו לשתות יי"ש כדי לנוח מעבודת התפילה, אבל היות שאצל החסידים הקפידו שלא לשתות יי"ש מחמת שהוא מנהג הגוים, ע"כ אכלו גם התיכת מזונות, ודן אי בכחאי גוונא צריך כלל לברך על המזונות, היות שהוא ממש מפל והבשר להי"ש, (עי' מג"א סי' ר"ב סק"ג).

ויש לציין שבס' דברי חנה (ח"ב עמ' פ"א) מביא שהגאון מאלטשטאדט זצ"ל שאל את הגה"ק מקאלאשיץ האם הטעם שמברכים קודם על היי"ש הוא משום שהוא העיקר, או משום דכתיב בתהלים ימלא פי תהלתך, ועי' שאוכלים קודם המזונות נשאר פירושים בפיו, השיב לו הגה"ק שהוא שמע מוקה"ק משינאווא זי"ע שהטעם הוא משום שהוא העיקר, עי"ש.

ועי' בספ"ק אוצר החיים מהגה"ק מקאמארנא ז"ל בחומש היכל הברכה (סי"ח י"ח) שכ' בן להלכה, וכ' שגם הרה"ק מאפסא זי"ע היה מברך קודם על היי"ש ואח"כ על המזונות, עי"ש.

רב דקהילתינו בלאנדאן: דער ליקוטי מהרי"ח (וקטו של הרב דקהילתינו בלאנדאן) האט אסאך משקיע געווען אין דעם נושא פון מנהגים, ר' יעקב הערש קויפמאן האט ארויס געגעבן איין חלק ליקוטי מהרי"ח מיט הגהות זכרון מנחם – ער איז געווען א אייניקל – שרייבט ער דארט אין די הקדמה אז ס'איז געווען א 'ליקוטי מהרי"ח אויף הלכות שמחות אפגעשריבן א פארטייגע זאך, און ס'איז געלם געווארן.

וכיכר את רבינו לברך על היין

ואיחל לחיים לרב דקהילתינו ולכל הנאמנים

רב דקהילתינו בלאנדאן: אויף לעקיך און בראנפן מאכט אויך דער רבי קודם א ברכה 'מזונות'.

רבינו: אלעמאל, אין שולחן ערוך (ארי"ח סי' רי"א סעי' ג') איז אזוי, ביי חסידים איז דא א טייל וואס מאכן פארקערט.⁸

7

וז"ל המחבר (שם) הביאו לפניו דבר שברכתו בפה"ע ודבר שברכתו שהכל בפה"ע קודמת, שהיא חשובה, שאינה פוסלת אלא דבר אחד, וכן בפה"א ושהכל בפה"א קודמת, וכתב עי"ז המג"א (סק"א) שברכת בפה"ע קודמת אפי' כשהדבר שמברך עי"ז שהכל חביב עליו.

וכן מבואר ברמ"א (שם סעי' ד') דמזונות קודמת גם ליין. ועי' גם באל"י רבה (א"ק 1) שכתב בשם השל"ה שאסור לברך על היין שרף תחילה, אף שהי"ש חביב עליו, אלא מברך על המרקחת (בפה"ע או בפה"א) תחילה.

ועי' ע' בערוך השולחן (שם הל' י"ז) שכתב להקדים המזונות מטעם אחר, וז"ל: ונ"ל דאכילה קודם לשתיה, והשתיים יי"ש ע"כ לעקא"ד, לכל הדעות מברך על הלעקא"ד מזונות תחילה, אע"פ שהי"ש חביב עליו וכו', דאין סברא ששתיה ושהכל יקדים לאכילה ומזונות, וכן יש להורות הלכה למעשה, עכ"ל.

8

עי' בספר באר יעקב על שו"ע או"ח (סי' ר"א אות ב') וז"ל שמעתי שאדמו"ר מהרי"א מוידישטויב זצק"ל 'בבוקר בירך קודם על היי"ש ואח"כ על הכסנין, ואמר הטעם שעדיין אינו רוצה לאכול, רק מחמת שתיית היי"ש נתעורר תאוד המאכל, עי"ש.

אנ"ש תושבי בארא פארק

קומט ארויסצייגן דאנקבארקייט און
הכרת הטוב פאר די געטרייע חברי הנהלת
המוסדות, וועלכע געבן א גאנץ יאר זיך
אוועק פאר אייך

דינער השנתי

מוסדות סאטמאר בארא פארק
מוצ"ש ק"פ ו'צא • באולם עטרת חי'

ביקור גומלין אצל הגדול רבי חיים אורי פריינד שליט"א

ראש ישיבת רמ"א - וחבר הבר"ץ העדה החרדית בעיה"ק ירושלים ת"ו

בבית האכמניא

יום א' פרשת תרומה תש"ע לפ"ק

*

רבינו: פון וואו שטאמט איר פון דערהיים?

הגדה"א: פון מיין טאטנס זייט זענען מיר פון ניר-באכטע, אין אונגארן איז דאך געווען די גיר'ס (כמה ערים וקהלות קדושות היו במדינת אונגארן במחוז הנקרא 'ניר').

רבינו: דער קדושת יום טוב האט געזאגט אויף א ווערטל אז ער האט א 'ניט', ס'האט געהייסן אזוי ווי מ'רופט דא א 'פארעס', דאס איז די ניר געגנט, ווייל ער האט דאך געהאט תלמידים און אסאך חסידים אין די גיר'ן...

הגדה"א: סיגוט האט דאך געהערט צו ראמעניא?

רבינו: דעמאלטס איז נאך אלעס געווען איינס, סיגוט איז נאך געווען אונגארן, אין די גיר'ס זענען געווען אונגארן, קאלוב איז אויך אין די 'ניר' געגנט, ראצפערט אויך.

דארט איז דא א געגנט וואס אלעס הייסט 'ניר', נירעדהאז איז געווען די הויפט שטאט פון די געגנט, אלעס האט געהייסן דארטן 'ניר', אזוי ווי 'ניר-באטור', מאהש האט אויך געהייסן 'ניר-מאהש', אויך מאד האט געהייסן 'ניר-מאדע'.

הגדה"א: פון די מאמע'ס זייט בין איך פון ריישא, זיי זענען געווען שינאווער חסידים.

כ'האב נאך געקענט אידן וואס האבן נאך גוט געזעהן דעם צאנזער רב.

והזכיר הגדה"א כמה מתושבי עיה"ק ירושלים שעוד זכו לחיות

כמו עיניהם את מוה' הדברי חיים ז"ל

רבינו: דער פעטער ז"ל (פון רבינו בעל דברי יואל ז"ל) פלעגט זאגן 'וואויל זענען די אויגן וואס האבן געזעהן אויגן וואס האבן געזעהן א ערליכער איד'.

הגדה"א הזכיר מבין קוריו של רבינו שליט"א באה"ק ביחד עם

אביו מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל

רבינו: אין שנת תשכ"ג איז מיין טאטע ז"ל געווען דאס ערשטע מאל אין ארץ ישראל, און שפעטער תשל"ח איז מיין טאטע אויך געווען, אבער כ'בין דעמאלטס נישט געווען, דעמאלטס איז דער טאטע געפארן וועגן ל"ג בעומר (להשתטח על ציון הרשב"י) און וועגן רבי מאיר בעל הנס (לרגל 120 שנים לכולל שומרי הדמויות).

והגדה"א הזכיר עוד מבין קוריו של רבינו שליט"א בעיה"ק ירושלים **רבינו:** כ'זענדען כ'בין אמאל געווען אין מוסדות רמ"א מיט ר' גרשון (הרב גרשון שפעטער ז"ל יו"ר העדה החרדית), דאס איז געווען שנת תשנ"ט.

הגדה"א: דער רבי האט מיר דעמאלטס געגעבן דעם ספר 'זבח פסח' (על סוגיות במס' פסחים).

רבינו: כ'בין איינמאל פארדעם אויך געווען אויף א שבת (פר' חקת - ובחול' קרח חקת שנת תשנ"ה) דאס איז געווען ווען רבי חיים הערש (הגה"צ ר"י מהר"ט בני ברק שליט"א) האט געהאט א קינה, רבי משה ארי' ז"ל האט נאך דעמאלטס געלעבט.

*

הגדה"א: דער רבי האט נאך געזעהן דעם בעלזער רב (הרה"ק מהר"א מבעלזא ז"ל) ?

רבינו: ניין, כ'האב געוואוינט אין אמעריקא, ווען כ'זאלט ווען געווען אין ארץ ישראל וואלט איך אים געקענט קענען, ער איז אוועק תשי"ז, כ'זענדען ווען ער איז אוועק.

הגדה"א: ער איז געקומען קיין ארץ ישראל אנהייב שבט תש"ד, ווען דער דייטש (היינו הרשעים ממדינת דייטשלאנד ימ"ש) איז אריין אין אונגארן, איז ער שוין געווען דא.

אנ"ש תושבי בארא פארק

פארן מחזיק זיין תורה באקומט איר צוריק
שכרו משלם בעוה"ז אז אייערע קינדער
וועלן אויסשטייגן תלמידי חכמים ויראי ה'

עשר שנים
(יש שכר)

דינער השנתי

מוסדות סאטמאר בארא פארק
מוצש"ק פ' ו'צא • באולם עטרת חי'

מליצונקס זיך) האט אזוי געזאגט אויף זיך, אז מ'וועט אים אריינפאקן ווי א משאלנט.⁹

הגר"א: כ'זעל דערציילן א מעשה זייער ארגינעל, דער זיידע רבי דוד ריישער האט דערציילט אז אויף זיין ברית – ער איז געבוירן געווארן אין יאר תרל"ה – איז געווען רבי הערשעלע אורנשטיין (מח"ס שו"ת ברכת רצ"ה) – א אייניקל פון ישועות יעקב דער לעמבערגער רב – וואס איז געווען דעמאלטס רב אין ריישא, און ביי זיין ברית האט מען געברענגט די קאנסוס פון לעמבערג פאר רבי הערשעלע ער זאל קומען ווערן דארט רב. דער עולם האט געשריגן אז מ'וועט אים נישט אוועק לאזן, האט ער זיי געזאגט, כ'זעל ענק דערציילן א מעשה, פאר פערציג יאר צוריק פונקט אזוי ווי דעם היינטיגן טאג, איז רבי מאיר'ל פרעמישלאנער געווען ביים זיידן דער ישועות יעקב, און ער האט גערעדט פון זיך אזוי ברייט – כדרכו בקדש – האב איך געגעבן א שמייכל, האט זיך רבי מאיר'ל אויסגעדרויט צום ישועות יעקב און געזאגט 'דעם לעמבערגער רב'ס אייניקל לאכט אזוי פון מיר... ער מיינט אז די לעמבערגער רבנות ווארט

הגר"א: אין קהל יראים אין ירושלים האט געדאוונט א איד, ער האט געהייסן ר' יצחק פרענקל, ער האט נאך געזעהן דעם צאנזער רב, ער איז געווען שפעטער ביים שינאווער רב, מ'דערציילט אז ער האט נאך באקומען א ברכה פונעם דברי חיים...

רבינו: יא, דער ר' יצחק פרענקל איז געווען מיטן ווייב זיך געזעגענען ביים שינאווער רב, און האט געזאגט פאר'ן שינאווער רב אז ער האט באקומען א ברכה פונעם דברי חיים אויף אריכות ימים, זיין ווייב וואס איז געשטאנען דארט האט זיך אנגערופן 'רבי, וואס וועט זיין מיט מיר?! (כי היתה חלושה עד למאד), האט דער שינאווער רב געזאגט 'דו וועסט אים נאך איבער לעבן'. און זי איז טאקע אוועק אין טאג נאך אים (כשר' יצחק נפטר, והיא נפטרה בלילה שלאחריו).

הגר"א: מ'זיין זיידע רבי דוד ריישער (ה"ה תשס"ד רבי דוד הירשמאן ז"ל מנכ"ל הדעת והסידר קמאי בירושלים) איז געווען א שינאווער חסיד, אבער רבי חיים ריישער איז געווען א גארליצער חסיד, האט ער אמאל געזאגט אז ער האט זייער מורא פון דעם וואס גארליצער רב האט אים געזאגט 'מיר מיט דיר וועט מען אריינפאקן אזוי ווי א משאלנט אין אויוון...' (הכוונה שיקברו אותם במהירות סמוך לכניסת השבת), און דער גארליצער רב איז אוועק פרייטיג נאכמיטאג, און מ'איז געלאפן גיך מיט די לוייה און מ'איז געלאפן צוריק אין ביחמ"ד זאגן קבלת שבת, און מיט רבי חיים ריישער איז אויך אזוי געווען (וויש בזה סימן יפה, עיי' בגמ' כתובות קג).

רבינו: אזוי? דער גארליצער רב האט געזאגט אויף זיך אזוי?

הגר"א: דאס לשון זיינער איז געווען 'מיר מיט דיר וועט מען אריינפאקן אזוי ווי א משאלנט אין אויוון'.

רבינו: כ'האב געהערט אז רבי אלעזר ריישער (הרה"ק רבי אלעזר ווייסבלום ז"ל מרייזא נכד בן אחר בן להרה"ק הרבי ר' אלימלך

9

עיי' בס' י"ג אורות (ח"ב עמ' קכ"ג) שהרה"ק רבי אלעזר מריזא אמר פעם "מ'זיין וועט מען אזוי ווי א משאלנט אין אויוון אריין", פי' שממחרים להבטיח לתורו בעש"ק עם חשיבה. וכן היה, שנסתלק בעש"ק לפנות ערב בכפר הסמוך לריזא, ורצו להובילו לעירו רישא ומשם לעיר הסמוכה סאקאלאו כדי לקברו על יד קברו של אביו הרה"ק רבי אלימלך מרודניק ז"ל שהיה ממנו שם. והנה לפי חוק המדינה היו רשאין להבטיח נפטר לעיר רישא (שהיא עיר גדולה), אבל להוציא מריזא לעיר אחרת לא הרשו (מחמת מזהלות מדבקות וכיו"ב). והשתדלו לקבל רשיון מהממשלה, אבל לא עלתה בידם. ובאין ברירה גמרו להטמין בריזא. אך ר' הערש באק ע"ה מעיר דובעצק יצא שישתדלו עוד הפעם ואולי ירד לבנם. וכן היה, שנכפסם ההיא השיגו את הרשיון, ונחפזו מהר לנסוע לסאקאלאו, וגמרו את הקבורה בזמן הדלקת נרות ש"ק. וראו בעליל שרות הקודש דיבר מתוך גרונו, [עיי' עוד בסוף ספר משנה למלך בחלק התולדות מש"כ בזה עוד כמה פרטים].

אנ"ש תושבי בארא פארק

געדענקט אייערע "זובלו"ן שותפים,
די טייערע כלי קודש
פירן אויס זייער תפקיד בנאמנות.
פירט אויך אויס אייער תפקיד דורכן
מיטברענגן צום דינער גרויסע סכומים

דינער השנתי

מוסדות סאטמאר בארא פארק
מוצש"ק פ' ויצא • באולם עטרת חי'

קול התאחדותינו

שע"י התאחדות האברכים די'סאטמאר בני ברק

ס'איז אויך דא א הספד פון רבי שלמה קלוגער אויף רבי מאיר'ל פרעמישלאנער.¹²

בהיותי בקארלסבאד בפרון המלחמה, היו שם בין הפליטים מקראקא ידידי האנון רבי יצחק ב"ר רפאפארט ז"ל (חתן הגה"ק מביאלא זצ"ל) וסיפר לי שמונה תחת ידו כתב קד קדשו של האנון מהרש"ק קלוגער זצ"ל מבראד שכתב אל אביו האנון רבי שכתב רפאפארט זצ"ל אבד"ק דאמבראווא, שביקש ע"י מכתב מהגרש"ק שישלח לו היתר הוראה כי הכירו כבר פנים אל פנים בהוראה, והשיב לו הגרש"ק במכתב וזה תוכנו:

הנה השגתי מכתב מהרה"צ ר"מ מפרעמישלאן שכותב אלי, הייתי אתמול בשמים וראיתי על כבוד תורתו קטרוג גדול, איך שהוא נותן הוראות בנקל לכל דורש, ונזור עליו מיתה חס ושלוש, ואנכי המלצתי עליו ואמרתי כי אפעל אצל כבוד תורתו שלא ימור עוד לתת סמיכה, ואם אמנם איני מאמין ב"כ בדבריו, עם כל זה למיחש מיהא בעי, על כן קשה עלי לתת היתר הוראות, רק אדעתא דגברא רבא כמיהא לא עשיתי גדר, כי הוא בוודאי יורה דין ויוה דין וכו'... ע"כ תוכן המכתב ולא הלשון ממש, כי המכתב השאיר בביתו בקראקא, עכ"ד.

ואגב עיין בהקדמת הספר משמרת שלום (ה"ב) שסיפר לו האנון המהרש"ם מבערזאן כי בעת שקיבל הוראה מהג" מוהרש"ק מבראד זצ"ל, כשהלך ללוותו שאל אותו כללי הוראה אתה יודע, והוא דימה ששאל אותו אם למד כללי הוראה המובאים בש"ך יו"ד (סוס"י ת"ב), והשיב לו אדרבה שאדמו"ר ישאל אותי בזה, והשיב לו הג" מוהרש"ק, כלל גדול אומר לך שבעל הוראה צריך לבקש מהש"ת, ויאמר עיני לשמא נטלית רבוש"ע אתה תצילני ממכשול בהוראה, והוא בברכות (פ"ד מ"ב) תפילת רבי נחוניא בן הקנה וכו', עיי"ש ע"ד.

12

עיין בקובץ כרם שלמה (באמ"ס) שמעתיק מכתב ששלחו ראשי קהילת פאליטשאן בשנת תר"ו להרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זי"ע ומתארים בו שהוא הציע לפניהם שיקחו את האנון רבי שלמה קלוגער זצ"ל לאב"ד בעירם, ורצו למלאות רצונו הקדוש, אך אב"ד סירב האנון המהרש"ק לבוא, עיי"ש באריכות.

כן ידוע שפע"א נפגשו הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע עם האנון ר' שלמה קלוגער בדרך, ונתוועדו שניהם בכפר אחד הסמוך לזלאטשוב כאשר באו לאותו כפר התאכסן הרה"ק מפרעמישלאן בבית אחד והאנון ר' שלמה קלוגער בבית אחר, שלח הרה"ק מפרעמישלאן את הגבאי שלו לשאול את האנון מהרש"ק שיאמר על פי דין תורה מי מהם צריך לילך להקדים שלום לחבירו, השיב לו מהרש"ק כי עפ"י

אים ארוים, פערציג יאר וועט ער זיך נאך וואלגערן ביז דאס רבנות וועט אנקומען צו אים, האט רבי הערשעלע אויסגעפירט 'היינט איז געווארן פערציג יאר'.

מיין זיידע ר' דוד האט עם געהערט פון זיין טאטע וואס איז דארט געשטאנען בשעת ווען ס'איז אנגעקומען די קאנסוס, און מיין זיידע איז געבוירן געווארן חשון (תרל"ח) און אויף רבי הערשעלע שטייט אז ער געווארן רב אין לעמבערג טבת תרל"ה.

רבינו: די וועלט זאגט, אז רבי שלמה קלוגער איז אמאל זייער נישט געזונט געווען, און ער איז געווען זייער מוסוכן, האט אים רבי מאיר'ל פרעמישלאנער געזאגט אז דאס איז ווייל ער גיט צופיל הורמנאס.¹⁰ איז דא א בריוו וואס רבי שלמה קלוגער שרייבט פאר איינעם וואס האט אים געבעטן ער זאל אים געבן הורמנא, אז ער קען נישט געבן ווייל רבי מאיר'ל פרעמישלאנער האט אים אזוי געזאגט 'זאג בי איני מאמין לדבריו, מכל מקום למיחש מיהא בעי'.¹¹

10

עיי' בס' פנים מאירים (אות ל"ז) שמביא מכתב בעי"ז מכת"י רבי שלמה קלוגער זי"ל: ...ונידון שאלתו ליתן לו סמיכה, הנה בזה אין בידו למלאות מבוקשו, כי קבלתי עלי לא ליתן סמיכה לשום אדם בעולם, כי בשנת תר"ה נתקבלתי לרב בק' בערזאן, ותיכף בבואי נפילתי בחולאת גדול, כפסע היה ביני ובין המות, ושלח אלי צדיק אחד אשר גם בעיני היה צדיק גדול ואמר לי ע"י שלוחו כי עשוהו מן השמים שלוח לומר לי שאקבל עלי שלא ליתן סמיכה לשום אדם, ואחזור לבריותי. וקבלתי עלי אז בעת חליי, ותודה לה' הורתי לבריותי אז, וכיון שקבלתי עלי וראיתי שהחזרתי לגופי, אולי הוא מן השי"ת, ואיך אבטל קבלתי, לכן מאז והלאה איני נותן סמיכה לשום אדם בעולם, ועמו הסליחה לדוני לכף זכות, ואם יחקור וידרוש על הדבר יודע לו שכן הוא האמת... עכ"ל.

11

עיין בהקדמת שו"ת תירוש וצדד (מהאנון רב צבי יחזקאל מיכלאוואן זי"ל אב"ד פלונסק) שכותב (בהשרא למטה) בזה הלשון:

אנ"ש תושבי בארא פארק

ביים באשליסן אייער נדבה זענט איר דן דיני נפשות איבער די הצלחה פון אייערע אייגענע קינדער; מיטן מיטברענגן גרויסע סכומים וועלן זייערע תפלות אייך זיכער באגלייטן אויף כל מילי דמיטב

דינער השנתי

מוסדות סאטמאר בארא פארק
מוצש"ק פ' ו'צא • באולם עטרת ח'י

הרה"ק: אין בריסק איז געווען דער דיין רבי שמחה זעליג ז"ל, ער איז געווען א גרויסער מתנגד, האט ער אמאל געזאגט אויף א ווערטל אז ס'איז גארנישט געווען קיין רבי מאיר'ל פרעמישלאנער, די חסידים האבן זיך עס אויסגעטראכט... האט אים עמיצער געזאגט אז ס'איז דא א 'פסק' פון רבי שלמה קלוגער אז ס'איז יא געווען א רבי מאיר'ל...

הגה"ק: מ'זאגט אז רבי מאיר'ל האט געזאגט פאר רבי שלמה קלוגער 'ראיתי בספרא דאדם קדמאה, שלמה מגיד יתקרי ורב לא יתקרי'.

רבינו: מ'האט אים מאקע אזוי גערופן 'דער בראדער מגיד'.¹⁴

ס'קומט היינט ארויס פון אים אזויפיל ספרים (ה"ה ספרים נפלאים שנשאר טמון בכת"ק עד הנה, והם כרכים שלמים על כל פרשה ופרשה ועל כל יום ויום).

הגה"ק: ס'איז דא אין כתב יד אפשר מיוזנט ספרים 'האלף לך שלמה' (שיר השירים ה, יב).

רבינו: כ'האב געהערט אז ס'איז דא ספרים כמנין "שלמה". ער האט מאקע א ספר 'האלף לך שלמה' (ספר שו"ת

התורה צריך הרה"ק מפרעמישלאן ללכת להקדים לו שלום, עשה כן הרה"ק והלך להקביל את פני הגאון ר' שלמה קלוגער, אח"כ שאל אותו למקורה של הלכה זו, השיב לו מהרש"ק: דבר זה מפרשת יתרו למדנו שכתוב "ויצא משה לקראת חותנו וישאלו איש לרעהו לשלום" ופרש"י מי הקרוי איש, זה משה, והנה שם במדבר היו שניהם משה ויתרו בדרך ולמה הקדים משה לשאל לשלום יתרו, כסבור אני מפני שיתרו הלך מרחק רב ממדין ועד הנה, ומשה הלך דרך קצרה, לכן שאל משה תחילה בשלום יתרו, ובכן אני נסעתי מרחק רב מבראד, וכבודו נסע רק איזה פרסאות מעירו על כן מגיע לי שלום קודם, אחר כך המתקין סוד יחד על כמה ענינים, לפני פרידתם אמר הרה"ק מפרעמישלאן ז"ע כתוב בתורה: "ומלכי צדק מלך שלם הוציא להם ויין והוא כהן לאל עליון", דאשר שני הצדיקים מודמנים ביחד, הרי האחד לומד מחבירו ומקבל ממנו את מידותיו הטובות והנה שם בן נח היה תמיד עוסק בתורה ועבודה בבית מדרשו, ולא היה נותן כלל דעתו על עניני העולם הזה מאידך היתה מידתו העיקרית של אברהם אבינו הכנסת אורחים, שהיה פותח את דלתות ביתו בפני זרים מאכילם ומשקם וכך היה מקרבם אל תחת כנפי השכינה עתה משגודמנו שניהם יחד הרי ומלכי צדק מלך שלם הוציא להם ויין, שהוא הוציא מאברהם אבינו את מידת הכנסת אורחים לתת לאנשים לאכול ולשתות מן הטוב והמובחר, והוא אברהם למד מאת שם "כהן לאל עליון" להוסיף ולשקוד יותר על התורה והעבודה ככהן בבית המקדש, [ועי' מ"ש בזה כ"ק מרן רבינו ז"ל בעל ברך משה בפ' ויגש עמוד רפ"ה].

רבינו: יא, ווייל ס'איז דאך דא דער הספד... (ההספד נדפס בקונטרס מיוחד בשם 'מאיר עיני המכחים לסליחתו' ובו כתב מגדולתו שכל העולם הי' ניוון מזכותו, ושהי' ראוי להיות יותר מק' שנה רק נסתלק בעון

עין בשו"ת האלף לך שלמה (ו"ד סי' י"ב) שכתב תשובה אודות השגת גבול לשוחט דמאת שאינו מקובל על בני העיר וכותב שם... ובפרט מה שהרב הצדיק המנוח מוה"ר מאיר ז"ל מפרמישלאן אסרו, בוודאי ראוי לפרוש ממנו... ע"ש.

13 ועי' בתשו' טוב טעם ודעת (סי' ע"ה, וסי' ק"ד) שערך תשובה לק"ק בפרעמישלאן.

14 ויש לציון שבס' אור המאיר מובא מכתב ששלח הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן ז"ע לאב"ד לעמבערג על אשר טען לפניו על אשר לא רצה בשום אופן לקבל בקשות ופדיונות מנשים, והם בקשו מהגאון הגדול שיפעול אצל הרה"ק שיואל לקבל בקשותיהם, והרה"ק כתב לו שאינו מסכים בשום אופן לזה, וכותב לו לעיין בדברי האלשי"ך הקדוש שאלישע הנביא דיבר רק עם אשה אחת וד"ל, וכתוב לו... וכוה כתבתי גם להרב המגיד הגאון דק' בראד ג"כ אשר ביקש בענין זה...

אנ"ש תושבי בארא פארק

אין א צייט וואס די הכנסות זענען
לעצטענס דראסטיש געשניטן געווארן
זענען מיר דרינגענד אנגעוויזן
אויף אייער לייב דורכן מיטברענגן
ווארימע שטיצע ביים דינער

דינער השנתי

מוסדות סאטמאר בארא פארק
מוצש"ק פ' ו'צא • באולם עטרת חי'

לדדידי כל אפין שוויין, חסידים ופרושים, ושמות מחולקים לא ידעתי. אבער ער - דער ישמח משה - קען נישט זיין קיין דיין, ווייל מ'זאגט אויף אים אז ער איז פון די חסידים.

רבינו: מ'זאגט אז ווען דער חתם סופר האט געפירט די דין תורה, איז דארט געווען א חסיד מיט א מתנגד, און ער האט זיך אביסל מתחצף געווען, און דער חתם סופר האט אים געזאגט א שארף לשון.¹⁷

אין חתם סופר אין די תשובות איז אויך דא א תשובה פונעם חתם סופר צום ישמח משה (והוא נדפס בחלק א"ח סי' קצ"ז).¹⁸

רבינו: יא, וועגן נוסחאות התפילה און מנהגים על פי קבלה.

ודיברו עוד משבח הכוללים והישיבות שבא"י בזמננו

המתחנכים על מחרת הקודש כהוראת רבותינו חק

מדורות הקורמים

ונפרדו לשלום

על ד' חלקי שו"ע ער איז געווען א געוואלדיגער משיב (הויז משה) שכתב והדפיס חיבורים אדירים על מס' הש"ס וחידישי הלכות).¹⁵

ודיברו עוד אודות הקשר שבין גאוני עולם עם צדיקי הדורות

רבינו: דער ישמח משה שרייבט א בריוו צום חתם סופר לטובת דעם ריזשינער 'זאף שאיני יודע גדלותו בתורה אלפי ישראל הולכים בלב נשבר, וועגן דעם בעהמ ער דעם חתם סופר ער זאל א טובה מוהן פאר'ן ריזשינער.¹⁶

הגרה"א: מ'איז דא כמה בריוו וואס דער ישמח משה שרייבט צום חתם סופר, אויך וועגן די כוללים פון די פרושים מיט די חסידים וואס איז געווען אין ירושלים (שה' אז דו"ד ביניהם, ועמדו לפני דין תורה אצל החת"ס).

רבינו: די בריוו זענען געדרוקט אין חוט המשולש (עמ' קמ"ז).

הגרה"א: יא. און דער ישמח משה שרייבט אים 'באומרים עלי שאני מכת חסידים, ולא אדון אנכי בדבר זה, הגם

15

עיינ בהקדמות ס' שירי טהרה (ש"ל בשנת תר"ד) מביא שיש בידו שלוש וששה חיבורים גדולים על כל מקצועות התורה, וכשמנות אלפים תשובות מצעירותו.

ובהקדמות חכמת התורה (ש"ל בשנת תרכ"ו) מביא שהגיע למגן קנ"ו חיבורים.

16

בספר זכרון למשה (שה"ל חרב יוסף שווארץ ז"ל מנהיג - עמ' ס"ו) נדפס מכתב מהגאון ר' אשר אנשיל ווייס ז"ל, שכתב ששמע מא' שאצל הגר"ש סופר - בנו של מרן החת"ס - ראה מכתב מוהישמח משה שכתב אל החתם סופר ומבקשו שישתדל עבור הרה"ק מריזשין ז"ל שרצו לשלחו בחזרה לרוסלאנד כנודע, והחסידים חשבו שהחת"ס לא יתפעל כ"כ להשתדל עבורו אצל שרי המלוכה בווען, מחמת שאינו מפורסם כ"כ בגדלותו בתורה, ע"כ פנו אל הישמח משה שיכתוב אל החת"ס בדבר זה, ובתוך המכתב כתב: "הגם שאין אני מכיר ערכו בפלפולי התורה, מ"מ זאת אוכל להעיד שאלפים מ ישראל הולכים בלב נשבר מחמת מעמדו".

17

בחוט המשולש (שס) נדפס שהגאון רבי שמואל סאלאנט ז"ל מעיה"ק ירושלים סיפר שיש לו בקבלה מתלמידי החתם סופר שכאשר ישב שליח מהחסידים לדון לפניו בענין הכוללים, התחיל לספר לה"ר על הגאון ר' ישראל משקלאוו בעל פאת השולחן מתלמידי הגר"א ז"ל, וגער בו החת"ס פעם אחת ושתים שיחסם פיו ולשונו מלספר לשון הרע עליו, אמנם הלה לא שמע לגערת החת"ס, והוסיף לדבר עתק, ואז נזקק נבואה מפיו 'תמה אני אם יזכה אותו האיש לקבורת ארץ ישראל וכבר הקדימו הכתוב איש לשון בל' יכון בארץ, ואכן הלה כאשר נסע בחזרה לאה"ק נפל שוודים על הספינה, ושוב לא נשמע דבר ממנו, ר"ל, עכ"ד הגאון ר"ש מסאלאנט ז"ל.

18

וה"ל החת"ס בתחילת התשובה: "צדיק כתמר יפרח כשושנה, בעוד כפתו רעננה, תחל שנה בברכת קדם מעונה, ולא תשכון עליו עננה, ה"ה הרב הגאון מפורסם כערוגת הבושם, גן הדסים, נ"י ע"ה פ"ה כקש"ת מה"ו משה תמר נ"י אב"ד ור"מ דק"ק אוהעלך יעקב משכמתיך ישראל", עיי"ש עוד מחביבות לשון קדשו של החת"ס אל הי"מ.

אנ"ש תושבי בארא פארק

פארשידענע הכנסות פון וואס די מוסדות האבן גענאסן איז ליידער אוועקגעפאלן; געדענקט מוסיף צו זיין אייער נתינה כדי דאס עטוואס משלים צו זיין

דינער השנתי

מוסדות סאטמאר בארא פארק
מוצש"ק פ' ו'יצא • באולם עטרת חי'

ב"ה

דרוש לפרשת השבוע מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בייטב לב (פ' תולדות) רומז לשבת הנקרא (זוהר יתרו פח). חקל תפוחין קדישין, ע"ש. ויש להבין הרמז בזה. אך ביאור הענין דהנה פליגי האחרונים בענין מתעסק, שיטת החוות דעת במקור חיים (סימן תל"א) דבמתעסק הוי כאילו לא נעשית העבירה כלל, ושיטת הגאון רבי עקיבא איגר זללה"ה בתשובותיו (סימן ח) דמקרי עבירה בשוגג, ומקרא ממעטינן ליה דפטור מקרבן, ורק לגבי שבת דממעטינן ליה משום דמלאכת מחשבת אסרה תורה (שבת עב:), במתעסק דלא הוי מלאכת מחשבת, אינו בכלל מלאכה וכאילו לא נעשה העבירה כלל, עכ"ד. חזינן מזה דבמלאכת שבת היכא דלא הוי מלאכת מחשבת כולי עלמא מודי דלא הוי בכלל מלאכה ולא הוי עבירה כלל, אבל גבי שאר דברים אי מתעסק חייב פליגי בזה האחרונים. ומעתה כאשר נכנס יעקב אבינו לקבל הברכות וירח את ריח בגדיו, ודרשו חז"ל (סנהדרין לו:) אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו, היינו אלו שחטאו, לזה ביקש יצחק אבינו להמליץ טוב עליהם ולהקל מעליהם עונש החמור, ועל זה אמר ראה ריח בני, שיש לו ריח טוב כיון שכוונתו לדבר רשות ודבר מצוה והוי מתעסק לגבי עבירה, כריח שדה אשר ברכו ה', זה שבת קודש דמתעסק פטור מכל וכל דלא הוי מלאכת מחשבת, והכי נמי בשאר מלאכות נקטינן כשיטת החוות דעת דבמתעסק נחשב כאילו לא נעשית העבירה כלל ופטור מעונש החמור.

ובזה יתבאר הכתוב וייקץ יעקב משנתו, וכתב א"ז זללה"ה בעצי חיים בפרשתן בכוונת הכתוב, שנתעורר בתשובה ע"ד שכתב הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ג ה"ד) עורר ישנים משינתכם, ע"ש. ולדרכו בקודש יתפרש המשך הכתוב כי יעקב אבינו שחשב ברוב ענוותנותו שחטא, המליץ על עצמו מליצה ישרה ואמר אכן יש ה' במקום הזה, דאף על פי שחטא, עם כל זה עדיין הוא דבוק בהקב"ה ולא נדחה מהשכינה, והטעם כי ואנכי לא ידעתי, שלא ידע פגם החטא, אלא היצה"ר רימה אותו ובא עליו בערמה לצבוע לו בצבע יפה את העבירה לדבר מצוה או

והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת ימה וגו'. איתא במדרש (שמו"ר פכ"א ס"ח) רבי עקיבא אומר, בזכות יעקב אני קורע להם את הים, שנאמר ופרצת ימה. ויש להבין למה נקרא הים דייקא בזכותו של יעקב.

(ב) **וייקץ יעקב משנתו ואמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי**, דקדק באור החיים הקדוש על מהו התמיה ואנכי לא ידעתי, שנראה שצריך לדעת כל נסתר. עוד הקשו המפרשים וכי יעלה על הדעת שיעקב אבינו לא ידע עד כה אשר יש ה' במקום הזה, והלא מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה.

(ג) **וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלהים**, ופירש"י בשלום, שלם מן החטא שלא אלמד מדרכי לבן.

וי"ל בהקדם מאמר א"י מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע (הובא באורח לחיים פ' לך) על דברי הגמרא (שבת עה:) שוחט משום מאי מחייב, משום צובע, וכתבו התוס' (ד"ה שוחט) אשוחט דעלמא קאי. והכוונה כי שוחט דעלמא רומז על מלאך המות שהוא היצר הרע, ואמרו חז"ל (סוכה נב:) דלעתיד לבא ישחוט אותו השי"ת, ועל זה הקשה משום מאי חייב, והלא הוא עושה רצון קונו ובשביל כך נברא להסית בני אדם לעבירה, ומשני משום צובע, היינו שהוא צובע את העבירה למצוה ומראה פנים לבני אדם כאילו עושים מצוות, ובשביל זה לא נברא ועל כן חייב, עכ"ד.

ועל פי זה נראה להמליץ טוב בעד בני ישראל להקל מעליהם עונש החמור על כל חטאתם ח"ו, דק"ל (סנהדרין סב:) דמתעסק פטור בכל התורה כולה, ובכן כיון שהיצר הרע הוא צובע העבירה לדבר רשות או לדבר מצוה, הרי האדם פטור מטעם מתעסק, דהלא כוונתו היתה דבר רשות או מצוה.

ובדרך זה יש לפרש הכתוב בפ' תולדות, וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה', ופירש"י זהו שדה תפוחין. וכתב א"ז זללה"ה

אנ"ש תושבי בארא פארק

מאכט א רעכטן טריט פאר אייער זון
פאר אייער זון
און קומט אונז קעגן מיט סכומים הגונים
באופן יוצא מן הכלל

דינער השנתי

מוסדות סאטמאר בארא פארק
מוצש"ק פ' ויצא • באולם עטרת חי'

והנה מבואר במס' כריתות (דף יט:) דבחלבים ועריות מתעסק גמי חייב כיון שנהנה, ובזה יתבאר מה שאמר יעקב אבינו אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכול וגו' ושבתי בשלום אל בית אבי, שלם מן החטא. ונתכוון יעקב אבינו לבקש בזה מן השי"ת שישמור אותו מן החטא שלא יכשל במידי דאכילה, כי על מידי דאכילה ליכא מליצה דמתעסק כיון שנהנה, וזה שאמר ונתן לי לחם לאכול וגו', ובזה אהיה שלם מן החטא.

רשות, ובאמת כל כוונתו ומחשבתו לא היה לדבר עבירה, ולכן פטור מטעם מתעסק.

והנה בשעת קריעת ים סוף קטרג שר של מצרים (ילקוט בשלח רמז רלד) דגם ישראל חטאו ואינם ראויים לנס, אכן מעתה הרי חידש לך יעקב אבינו מליצה על ישראל ואנכי לא ידעתי, דכיון דלא ידע פגם עבירה הוי מתעסק ופטור, ולכן בזכות יעקב שהמליץ ואנכי לא ידעתי, על ידי זה זכו ישראל בדינם, דשוב אין כאן שום חטא וראוים הם לנס, ושפיר נקרע הים בזכות יעקב.

דברות קודש והתחזקות מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

שלא יתיאש אדם מן הרחמים

דאס איז א געוואלדיגע מוסר השכל, מענטשן מאכן מיט אין לעבן, מען האט אמאל גוטע מינוטן, און ס'מאכט זיך אמאל א שווערע מינוט, מען מיינט ס'איז עק וועלט, מען קען זיך פארשטעלן אזא מצב ווי יעקב אבינו איז געווען עק וועלט, יעקב אבינו האט זיך אבער נישט פארלוירן, דער אייבערשטער וועט העלפן, עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ.

און א מענטש דארף דאס שטענדיג געדענקן, אז ס'מאכט זיך אמאל א שווערן טאג, מען קען כאפן א גוטן פליק, ס'טוט וויי און מען האט עגמט נפש און צער, ס'מאכט זיך אזוי אק לעבן, דער אייבערשטער זאל העלפן ס'זאל זיך נישט מאכן, ס'מאכט זיך אבער, דארף מען געדענקן יעקב אבינו דער בחיר האבות און זיין מצב, עזרי מעם ה' עושה שמים וארץ, **ס'איז דא א באשעפער און סוף כל סוף העלפט ער יעדן איינעם, אביסל פריער אביסל שפעטער, יעדער ווערט געהאלפן.**

יצחק אבינו האט געבענטשט יעקב אבינו ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, **מט"ל השמים** איז בגימטריא דע"ת, אליפו האט אלעס געקענט אוועקנעמען פון יעקב, זיין זילבער זיין גאלד, און אפילו זיינע בגדים, אבער די ברכה וואס יצחק אבינו האט געבענטשט יעקב אבינו ויתן לך האלקים מט"ל השמים, **דעם דעת האט ער נישט געקענט אוועקנעמען, דאס איז געבליבן, און ער האט זיך נישט פארלוירן, ער האט געהאט דעם דעת.** און דאס דארף מען געדענקן, מען קען אלעס פארלוירן, דעם דעת טאר מען נישט פארלוירן.

מתוך דרשת התחזקות לתלמידי שיעור ג' במתיבתא
יום ב' ויצא תשע"א

די וואך געפינ מיר ביי יעקב אבינו, ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה, דער חיד"א ברענגט א אינטערעסאנטע מדרש אז יצחק אבינו האט געגעבן פאר יעקב א גרויס פארמעגן, און אליפו איז אים נאכגעלאפן און צוגענומען פון יעקב אבינו אלעס וואס ער האט געהאט, אפילו די בגדים, און אזוי האט ער אים איבערגעלאזט אויף א שרעקליכן מצב על אם הדרך, און יעקב אבינו האט נישט געקענט אזוי ווייטער גיין, איז דארט געווען א וואסער, און יעקב אבינו איז אריין אין וואסער, איז געקומען צו פארן א רייטער, און ער האט באשלאסן אז ער גייט זיך אביסל באדן אין וואסער, ער האט זיך אויסגעטון די בגדים, און ער איז אריין אין וואסער, איז געקומען א וואל און האט אים פארשוועמט, אזוי ווי ער איז דערטרונקען געווארן איז יעקב אבינו ארויס פון וואסער און גענומען זיינע בגדים, און איז ווייטער געגאנגען, אזוי ברענגט דער חיד"א א מדרש.

די מעשה איז א געוואלדיגע מוסר השכל, א מענטש ווי יעקב אבינו גייט ארויס מיט א גרויס פארמעגן, קומט אליפו און נעמט אים אלעס אוועק, און לאזט אים איבער אין אזא שפלות'דיגן מצב, **אין אזא צייט אז ס'דרייט זיך אזוי איינעם פלוצלינג איבער דאס רעדל, פאלט מען אריין אין יאוש, אזא בראך, יעקב אבינו האט זיך אבער נישט מייאש געווען, ער איז אריין אין וואסער, און ס'האט נישט לאנג געדויערט, דער אייבערשטער האט אים געהאלפן, און דאס רעדל האט זיך צוריק געדרייט, און ער האט שוין געהאט בגדים און שוין געהאט א פערד, און מסתמא האט יענער געהאט אין טאש עפעס, האט ער שוין געהאט עפעס א פרוטה ביי די נשמה.**

שהשמחה במעונם

ברכת מזל טוב

הננו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנשי שלומינו תומכי וידידי כוללנו הק' די כלל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

קרית יואל

הולדת הבנים

ר' יחזקאל שרגא גלאנץ ב"ר קלמן יואל סופר ב"ר
ר' דוד זאב עקשטיין ב"ר ר' שמואל פארגעס ב"ר
ר' משה יוסף פריעדלענדער ב"ר ר' אלימלך קראוס ב"ר
ר' יצחק רובינשטיין ב"ר ר' יואל זאב שעהר ב"ר
ר' יואל (משה) פיש ב"ר ר' אלי' יודא ראטה ב"ר
ר' יואל צבי הירשפעלד ב"ר ר' יושע צבי (ברמס) גליק ב"ר
ר' שלמה יקותיאל אקאבאוויטש ב"ר

ר' חיים דוב יעקב ניימאן ב"ר

ר' יוסף חיים פאלאטשעק ב"ר

הולדת הבנות

ר' מרדכי יואל אונגאר ב"ר ר' ברוך מרדכי אקערמאן ב"ר
ר' דוד אהרן גאלדשטיין ב"ר הרב שלום קליין שליט"א
ר' נתן נטע הויזער ב"ר ר' יחזקאל שרגא כ"ץ ב"ר
ר' אברהם ארי' לאנדא ב"ר ר' שבתי מורח"ו ב"ר
ר' אברהם לייב קליין ב"ר ר' שלמה אלעזר שפילמאן ב"ר
ר' נחום שמשון שווארץ שליט"א
ר' אברהם שמעון אופנהיים ב"ר
ר' שמואל משה מנחם סאנדעל ב"ר
ר' יצחק אייזיק מיללער ב"ר
ר' מנחם מענדל פרידמאן ב"ר
ר' אלימלך שמעון פישער ב"ר

הכנסת בנים לעיל התורה והמצוות

ר' חיים אלי' פעלעברויס ב"ר

ר' יחזקאל שרגא כ"ץ ב"ר

ר' חיים יוסף ראז עמפל ב"ר

ר' אלעזר פעלדמאן ב"ר

בארא פארק

הולדת הבנים

מרה' יוסף בער ראטה ב"ר
מרה' דוד רובין ב"ר תאומים
הולדת הבנות
מרה' אברהם שמעון ראזענצווייג ב"ר
מרה' יואל משה ראזענצווייג ב"ר
מרה' הערשל לעוו ב"ר
נישואי הבן

מרה' מנחם בנציון ראכלין ב"ר

בני ברק

הולדת הבן

מרה' משה יצחק פריינד ב"ר
ולאיו מרה' דוד פריינד ב"ר לאנדאן
ולחוטנו מרה' אברהם משה לאנדאן ב"ר
הולדת הבת

מרה' אלימלך יחזקאל משה גראס ב"ר
ולאיו מרה' אלחנן שלמה זלמן גראס ב"ר
ולחוטנו מרה' עזריאל שווארץ ב"ר
ולחוטנו מרה' אברהם שמואל פינקלשטיין ב"ר

ירושלים

נישואי הבת

מרה' שלמה יצחק קליין ב"ר
ולאיו הרב שלום קליין שליט"א, בני ברק
הכנסת בני לעיל התורה והמצוות

מרה' שלמה מארק ב"ר

וויליאמסבורג

הולדת הבנים

מרה' בעלזל משה ב"ר צבי הלוי שווארץ ב"ר
מרה' יואל ב"ר דוד שמואל גאלדערגער ב"ר
מרה' יואל וואלף ב"ר משה שווארץ ב"ר
מרה' יואל ב"ר משה ב"ר העט ב"ר

הולדת הבנות

מרה' שלמה לייב ב"ר מנחם צבי ב"ר פריינד ב"ר
מרה' ליפא ב"ר דוד לייב זיכערמאן ב"ר

אייראפע

הולדת הבנים

מרה' אלחנן ראטבארט ב"ר לאנדאן
בן מרה' שלום ברוך ראטבארט ס. ראה"ק וואלף משה מאטשעסער
חתן מרה' אברהם ראטבארט ב"ר לאנדאן
מרה' יעקב קליין ב"ר לאנדאן
בן מרה' יחזקאל שרגא קליין ב"ר, ונשי
חתן הרב שמעי' לעוו שליט"א, דומ"ץ דעקלעט לאנדאן

מרה' יחזקאל קאטן ב"ר לאנדאן

בן מרה' שלום קאטן ב"ר, אויסטראליע

הכנסת בנים לעיל התורה והמצוות

מרה' יצחק יוסף פרידמאן ב"ר לאנדאן
בן מרה' מיכל פרידמאן ב"ר, מאנטשעסער
חתן מרה' אברהם מרדכי שווארץ ב"ר, לאנדאן
מרה' אלי' מרדכי לאנגבערג ב"ר, לאנדאן
בן מרה' אביגדור לאנגבערג ב"ר, לאנדאן
חתן מרה' שלמה צבי שטאטבערג ב"ר, לאנדאן
ר' שלמה יוסף לאנדאן ב"ר, לאנדאן
בן הרב אמרי' לאנדאן שליט"א, לאנדאן

אירוסים צאצאיהם

ר' בנציון אהרן ווערצבערגער ב"ר, וויליאמסבורג	החתן דוד שמואל ב"ר	ר' הערשל הכהן קאהן ב"ר, וויליאמסבורג
ר' מרדכי פערלמאן ב"ר, וויליאמסבורג	החתן זושא ב"ר	ר' שמעון גראס ב"ר, בארא פארק
הרב חיים יצחק טוורסקי שליט"א,	החתן משה' זוסא ב"ר	הרב ישראל שמואל מאיר ליפער שליט"א, קרית יואל
ר' ישעי' שלום ווייס ב"ר, קרית יואל	החתן יצחק ב"ר	ר' מרדכי פאלאטשעק ב"ר, וויליאמסבורג
הרב חיים אלעזר ווייס שליט"א, מאנסי	החתן משה' זושא ב"ר	הרב יצחק אייזיק כהנא שליט"א, קרית יואל
ר' חיים צבי (מ"א) גאלדערגער ב"ר, קרית יואל	החתן דוד ארי' ב"ר	ר' יחזקאל שרגא הירש ב"ר, קרית יואל
ר' שלמה יצחק ווייס ב"ר, קרית יואל	החתן שמואל ב"ר	ר' חנני' יו"ט ליפא האלפערט ב"ר, קרית יואל
ר' שלום אליעזר וועבער ב"ר, קרית יואל	החתן יוסף ב"ר	ר' אלכסנדר זושא פריעדמאן ב"ר, בארא פארק

נישואי צאצאיהם

ר' אלי' שווארץ ב"ר, וויליאמסבורג	החתן יואל ב"ר	ר' אלעזר מנחם מענדל כהן ב"ר, וויליאמסבורג
ר' עזריאל יודא כ"ץ ב"ר, וויליאמסבורג	החתן ארי' ב"ר	ר' משה בער לאנדא ב"ר, וויליאמסבורג
משפחת ר' עמרם מליכאל ווייס ע"ה, קרית יואל	החתן שלום אליעזר ב"ר	הרב שלום יונתן קליין שליט"א, קרית יואל
ר' בנימין ראז' ב"ר, קאליפארניע	החתן אברהם נתן טע' ב"ר	ר' משה מרדכי מייערס ב"ר, קרית יואל
ר' אש' ווייס ב"ר, קרית יואל	החתן אברהם נתן טע' ב"ר	הרב שבתי קאהן שליט"א, קרית יואל
ר' אלכסנדר ראזענפעלד ב"ר, וויליאמסבורג	החתן יואל ב"ר	ר' חיים משה נפתלי מנחם וואלדמאן ב"ר, ק"י
הרב אהרן הלוי פריעדמאן שליט"א, קרית יואל	החתן יודא ב"ר	הרב' בערל שטערן שליט"א, וויליאמסבורג
הרב שלום יצחק ענבערג שליט"א, קרית יואל	החתן ישכר בער ב"ר	הרב סיני וואגשאל שליט"א, מאנסי
ר' חיים שמואל פילמאן ב"ר, קרית יואל	החתן משה יודא ב"ר	הרב דוד ליכט שטויין שליט"א, קרית יואל
ר' יעקב צבי מנחם אפעלדארפער ב"ר, מאנטשעסער	החתן אהרן יצחק ב"ר	ר' ברוך שמואל זאב אפעלדארפער ב"ר, קרית יואל
ר' חיים משה צבי שפיטצער ב"ר, קרית יואל	החתן אהרן אלי' ב"ר	ר' ישראל ברוך לעבאוויטש ב"ר, קרית יואל
ר' נתנאל אלטמאן ב"ר, קרית יואל	החתן אהרן ב"ר	ר' אברהם שאל ילף ב"ר, קרית יואל
ר' משה' זושא לעוו ב"ר, וויליאמסבורג	החתן אלעזר ב"ר	ר' חיים ברוך מרדכי ראזענבערג ב"ר, קרית יואל
ר' צבי טייטלבוים ב"ר, קרית יואל	החתן משה אלי' ב"ר	ר' אהרן יצחק אייזיק בראון ב"ר, קרית יואל
ר' שלום אליעזר הכהן דים ב"ר, קרית יואל	החתן אברהם מאיר ב"ר	ר' ישראל נחמי שווארץ ב"ר, וויליאמסבורג
ר' זלמן לייב פאראקש ב"ר, בארא פארק	החתן ישראל דוד ב"ר	ר' שמואל מאיר אפסער ב"ר, בארא פארק
ר' שמחה כהן ב"ר, מאנטשעסער	החתן יואל ב"ר	ר' יהודה אליעזר גאטשעמאן ב"ר, מאנטשעסער
ר' אהרן הערש היילברויין ב"ר, ירושלים	החתן יוסף משה ארי' ב"ר	הרב יחזקאל לאנדא שליט"א, לאנדאן
הרב שמואל דוב עקסטענבוים שליט"א, לאנדאן	החתן אברהם דוד ב"ר	ר' אברהם ישע' לעוו ב"ר, לאנדאן

אדער קען מען שיקן דורך א פקס אדער מייל

a.ch.bnb@gmail.com - FAX: 011-9723-6194389

צו מעלדן א שמחה קען מען זיך פארבינדן צו:

011-972-52764837 און אין אר"י 845-662-5579